

Foia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150
cuvinte 6 corone; până la 200 cuvinte 8 corone
și mai sus 10 corone.

Tot ce privește foia se se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimus p. u. Nagy-Sajó.

Simeon Moldovan.

«Voiesce și vei fi.»

Cetind în colonele diarului »Revista Ilustrată« biografia mai multor bărbați destinați a națiunii române, atât pe terenul bisericesc cât și pe cel didactic, m'am decis ca se mă încerc a descrie și eu biografia unuia dintre cei mai meritați învățători, sperând că prin acesta voi căusa cetitorilor diarului câteva momente plăcute. Si acesta, cu atât mai tare, căci dacă a meritat și merită vre-un învățătoriu se i-se publice biografia, atunci în primul loc meritază veteranul domn Simeon Moldovan.

Inse spre a descrie biografia acestui învățătoriu în toate detaliurile — a-i enumera meritele — pot afirma cu totă conștiința, că mi lipsesc cuvintele; érá că acesta este așa, se vor convinge st. cetitori din cele ce vor urma. Deci voi aminti în parte cele mai esențiale.

Simeon Moldovan s'a născut în anul 1840 15 Aprilie în comuna Betlean, din părinți economi. Tatăl său s'a chemat Ioan, mama sa Iftinia. Având tinéru Simeon voie se învețe carte, părintele său îl dete la școla confesională din loc, pe carea după-ce o frecventa 5 ani sub învățătorii: Ioan Deac, astăzi preot în Ilișiu; Iacob Maxim din Mocod, Spiridon Salvan din Mititei, Bitia Todor din Zagra și Toma Hontila din Mocod, îl duse în anul 1855 la școlele normale din Năsăud, pe cari le absolvea în anul 1858. Și fiind că a avut aplicare spre studiere și-a ales cariera didactică, spre care scop cercetă cursul preparandiale tot din Năsăud până în anul 1860 cu calculii cei mai buni sub renumitul pedagog Vasile Petri. Intru cât a studiat bine ne dovedește împrejurarea că absolvând cursul al doilea a fost remunerat cu 68 fl. din partea superiorității.

După absolvarea preparandiei în 16 Februarie 1861 s'a

căsătorit cu Flórea Cărc, fca fostului fét bisericesc, fiind încă din tómnă anului trecut aplicat ca învățătoriu în Betlean, unde funga până în anul 1890; în care an simțindu-și puterile debilitate, la cererea proprieă, fu pensionat prin ordinațiunea ministerială de dto 16 Septembrie Nr. 38688, și de atunci până în prezent trăesc ca atare dimpreună cu stim. soție, carea la concomitat în toate agendele sale cu credință și fidelitate de adevărată soție.

Spre a-și completa pregătirea pentru cariera de învățătoriu și mai departe, în anul 1874 frecventa cursul agronomic din Mănăsturiul-Clușului, pe spesele statului, ér în anul 1880 a fost la cursul de limba magiară în Cluș, obținând dela ambele, cele mai bune atestate.

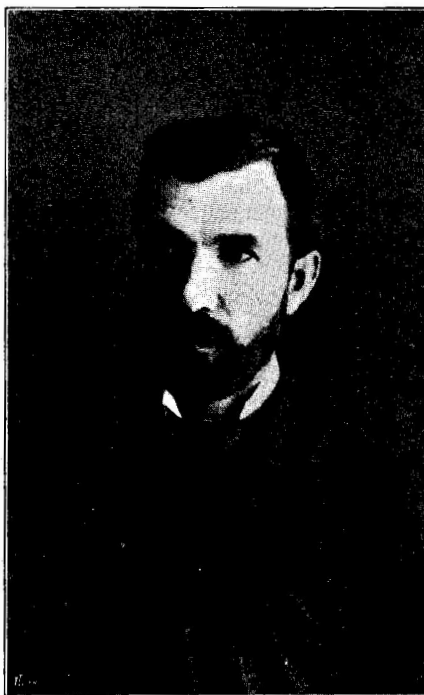
Cumcă a fost unul dintre cei de întâiu învățători, se vede de acolo, că în anul 1866 a debutat cu corul școlar format prin el, la jubileul mănăstirei din Nicula sub eppul de pie memoriă Ioan cândva Vancea, obținând din partea acestuia prin stringerea de mână cele mai căldurose gratulări.

Tot cu corul școlar s'a produs cu ocașiunea sântirei de biserică din Vireag; érá fostului comite suprem a Brașovului și în urmă ministru contele Andreiu Bethlen i-a fost instructor de limba română.

Apoi în conțelegere cu dl Ioan Grec, astăzi proprietar în Rusul de sus, ér atunci locuitoriu în Betlean, a format o cétă de diletanți, cari au debutat de nenumărate ori nu numai în

Betlean, ci și în Lăpușiu-magiar cu ocașiunea adunării despărțământului Asociațiunei, între frenetice aplause ale publicului.

Spre argumentarea cea mai eclatantă a aptitudinii sale ca învățătoriu i sunt tineri — astăzi bărbați — educați prin densusul

carî formeză în prima linie pentru el cea mai frumoasă podóbă, și sunt, fala poporului românesc din Betlean. Așa: Vasilie Rocnean profesor în Ploesci (România) astăzi mort; Ioan Alb fost teolog; Ioan Botean preot în Nușfaleu; Pavel Salvan preot în Ciaba; Alexa Rocnean, profesor în Botoșeni; Ilie Diugan, docente-cantor în Odesci comit. Selagiului; George Cira, protocolist la sedria orfanală în Bistriță; Emilian Meruțiu, teolog; Ioan Diugan docente în Betlean; Ioan Cărc docente în Cusdriora; Michail Tecariu, fost cancelist pretorial; Ioan Bob oficiant de bancă în Turda.

Tot asemenea a zelat și pentru clasa mijlocie în persoanele: Ilie Mircea, păpuțar în Blașiu; Ioan Morariu, păpuțariu în Bistriță; Todor Pui, cojocar în Betlean; Vasile Bob, faur; Emilian Bob, gendarm; George Moldovan mesariu în Betlean; Ioan Rațiu măsariu în Betlean; Ioan Meruțiu, cojocariu în Betlean; Vasiliu Candrean, pădurariu; Petru Morariu, fost rotariu; Pompeiu Ambruș, lăcătâr; Lazar Alb, zidariu; Andreiu Morariu și George Candrean morari; George Chirtoșiu, croitori; Ioan și Petru Moldovan, sodali de croitor; Ioan Svageu fost ciobotariu; Ioan Svageu, Ioan Coldoan și Stefan Rațiu, sodali de măsariu; Ioan Svageu faur; George Rotariu, rotariu și Teodor Salvan, lăcătariu.

Pre lângă aceștia sunt tineri și din comunele vecine pe cari încă densus i-a educat, așa: Andreiu Vlasiu, preot în Matei-Cociu; Ioan Mureșan, docente în Borgo-Mureșeni, din Cociu; Ioan Maxim, docente în Rusul de jos, de acolo; și Vasiliu Creț, astăzi sergente de gendarmî din Dobric.

Apoi nenumerați tineri sunt cari au rămas ca economi înse numai lui au de-ai mulțami că sciu scie și ceti; ba a crescut și o mulțime de nepoți și nepoțe.

În cele naționale asemenea a fost la postul seu, a îndemnat cu cuvântul și cu fapta pre tineri și bătrâni, ca se pună umăr la umăr și toți într'un cuget să se nisuească fiecare după puterile sale spre realizarea scopului comun. Așa în 28 Mai 1892 cu ocașiu-

nea prezentării memorandului îl aflăm în numărul deputațiunei române, care se află în Viena.

Apoi ca corespondent la foile: »Sionul Român«, Gazeta Transilvaniei«, »Amicul școliei«, era cu ocașiu la luări esamenelor din tractul Betleanului în trecut — a fost reporter despre rezultatul acelora etc.; este membru al »Asociațiunei române pentru literatura și cultura poporului român.« De însemnat e că în decursul fungării lui ca învățatori, copii români n'au cercetat școlă de stat. Astăzi este agentul băncei de asigurare »Transilvania« și revisor de și la banca din loc.

Spre încheiere las se urmeze cuvintele d-lui I. P. Reteganul exprimate despre un alt învățatori, cari asemenea se potrivesc și față de Simeon Moldovan.

Vedând atâta muncă, atâta hărnicie dela un om mai fără școlă, așa zicând, ce suntem în drept se așteptăm dela cei ce amblară câte 16—20 ani pre la școlile cele mari și veniră din țerele străine cu trei rënduri de ochilari, și cu diplome de trei coți? Și vedând că aceștia nu prea fac multe, cu cât sunt mai demni de stimă și laudă generală, bărbați de felul d-lui Simeon Moldovan.

Onóre lor! Că nu totdeuna talentele mari fac opurile cele neperitoare, nu totdeuna bărbații cei ce gătără multe școli sevârșesc acele opere, nu . . . . acele, de cele mai multe ori sunt lucrarea bărbaților diligenți, cari pe cale auto-didactică se cualificară și cari apoi lucrară cu zél înflăcărât și neobosit — sunt operele diligenței.

Între acești bărbați diligenți numărăm și pre veteranul învățatori pensionat Simeon Moldovan, și dorindu-i dile multe și bune, ne-am bucura dacă docenții de astăzi cu salariu mai bun, l'ar imita ca fiecare școlă română să se pótă mândri, că are un învățatori cum a fost densus.

Preotul *Salvan*.

Dacă a-ți ști.

*Dacă-a-ți ști câtă durere
Reservată mi-a fost mie
Și de-a-ți ști câtă povoră,
Inima-mă se porțe scie;
Vă-a-ți mira cum nu sucumbă,
Sub durerile amară,
Inima'mi și eu de ce nu
Mor, — de a chinului povoră.*

*Fericire și durere
Preste mine-au stăpânit.
Cea dintâiu a sburat iute
Cea de-a doua m'a sdrobit.*

*Dar' durerea mea ș-amarul,
Rămânea-vor rămânea,
Pentru lume nesciute,
Ca și fericirea mea.
Caci odată — da, odată —
Fericit am fost și eu.
Dar' aceea n'a sciut'o
Numai eu și Dumnezeu.*

G. Simu.

Ualea bogatului.

— Povestire din popor. —

Era o nópte îngrozitoare. Vântul sufla, de credeai că scóte copacii din rădăcinî. Plóia pica însoțită de fulgere și tunete, iar *Berzava*¹⁾ crescuse repede și urla de-ți asurđiau urechile.

Pe când era furtuna mai mare, iată doi vânători îmbrăcați în haine de lână, încălțați în cisme cu talpa de un deget de grósă

și bătute cu cuie și potcove, erau cisme vânătoresci — cu căciul negre de mel, împodobite cu câte o penă de vultur.

Fie-care avea pușca pe umăr, cu straița la o parte și încinși cu o prașchie, în carea își țineau córnela cu praful, plumbii și alte recuisite de pușcat.

Atât în prașchie cât și pre turiacul cismelor se vedeau plăsele de cuțite.

¹⁾ *Berzava* = riul ce percurge satul Văliug (Franzdorf) lângă Recița.

Se părea că caută ceva, căci acuș ascultând, acuș uitându se într'o parte și într'alta suiau „*cracul cucei*“¹⁾).

— Ce mai afurisită de vreme, începù cel mai bătrân stând locului și desfăcând cureaua ce era legată peste oțelele puscei, căutând se vadă ore mai sunt în stare bună sau că a înțrat ploia la țaviță și le-a udat — dă, ca prin ciur și dău, mă bucur că ne vedurăm suiți, căci abia îmi simt picioarele; așa un marș de mult n'am mai făcut.

— Șci bine, întrebă cel mai tinăr, a cărui nume era George, pe ortacul seu, care era cu vre-o 6 ani mai în vârstă, că am luat calea bună și că n'o s'e umblăm după potcove de cai morți?

— Tocmai ađi diminęta le-am vedut din „*Poiana Barnei*“²⁾ focul, căci au venit încă de erı.

— Pe unde se vedea fumul?

— D'apoi baș, locul anumit nu ți-l pot spune, ci dau cu socotela, că s'or fi aședat sau în »Demb« sau mai sus pe ogaș.

— Atuncı nu mai avem mult de alergat; căci până acolo nu e mai mult decât vr'o jumătate de oră.

— Se înțeleg că nu mai avem mult, răspunsă cel mai în vırstă, ei trebuie se fie acolo, căci am audıt și clopote, sci că-și i-au și caii cu sine.

— Da, ai drept, dar căți gândescı se fie de toți, întrebă er George, ascultând cu băgare de samă.

— Dă-i amarului pe nădrăgoșii ăia de *Pemi*,³⁾ măcar se fie chiar de ce, nici noi nu suntem tufe, eu unde chioresc sci că sfi-răe plumbul ș'apoi în tine er am mare nădejde, nu-i așa?

— Se trăsescı Iorgovane, ai dreptate, strigă George înflăcăr, dar ertă, eu ași gândi că n'ar strica cătăva țuică, ș'apoi storcând din sticlă îmi poți povestı de-amăruntul ce sci despre totă tréba, căci deu eu nici acum nu baș, pricep, și sci că...

— Sci tu că voescı se sci tóte din fir în pěr și fiind-că și așa trebuie se ne aședăm undeva până după međul noptii, dic se mergem încă până la isvor, ploia a mai încetat și așa făcând foc, ușor ne mai uscăm, er apoi frigend căta *de-a „de pădure“*⁴⁾ nici țuica n'om lăsa-o se mucescă și atunci îți pot povestı, sci, mai cu gură.

— Bine, am nădejde în Iorgovan, îi răspunsă George și plecară.

Ploia încetase și numai ici coala se mai aręta câte un fulger. Norii intunecați dispărură și numai cățiva mai alburii țineau luna ascunsă.

Venătorii ajungend la isvor, începură a culege crenguțe mai uscate și până ce George strıngea, Iorgovan trase vr'o doi trunchi ce erau în apropiere, gătând după ce puse și o lespede lată — vatra focului.

După-ce chiciră crengile, Iorgovan scósă din straiță cătăva cójă uscată de mesteacăn, și aprindend-o o viri sub crenguțe, focul era gata.

Nici n'ai fi numerat până la de ce și focul își prinse putere ardend ca'n cuptoriu; er crenguțele prefăcute jigı se înlocuiră prin altele mai gróse.

Acum începură venătorii ași usca șubele acățându-le de nesce pari, ce-i înfipseră lângă foc în pământ, frigările cu carnea întepată erau pe foc și trunchiı trași serviră drept scaune venătorilor, cari ocupară loc, fiecare cu câte o frigare în mână.

1) Cracul cucei = Cuca e un deal înalt, unde își au Vălugenii liveđile. Dělul ce sue spre cucă, l-l numesc cracul cucei.

2) Poiana Barnei = O poeană pe délul vis-à-vis de cucă.

3) Pemi = (Dela Boemi) Locuitorii comunei învecinate, de dıncolo de cucă spre muntele Semenik. Wolfsberg, pe carea Vălugenii o numesc: »Gărana lupului.«

4) De-a de pădure = carne de vėnat.

Notă: Unii dintre Vălugenii se ocupă și cu vėnatul pe furis, așa numiți »Raubschitzeri«. Aceșii vėnători sunt forțe îndresneși, voinici dela fire și pușcași eminenți. Am vedut odată, cum unul a pușcat o rėndunică din sbor. Aparținend ținutul Văliugului, Soc. de căli ferate austro-ungare de stat, carea își are aci codrenii prin codrenii și foresteria sa, de află atare Raubschitzeri, îi confiscă recu-sitele. Il dimit din funcțiune recte il lasă din lucru întentându-i și proces. Casurii de aceste obvin rar, căci vėnătorii se sciu păzi forțe bine.

Atăt puscile cât și straițele erau acățate de bradul sub care era focul.

— Ce-i Iorgovane, începù George după ce-și înfipse mai bine bucata de carne și-o întinsă er pe foc, începe odată cu povestea, spune-mi ce ni-o fi căștigul, ca se-ți spun și eu părerile mele.

— Părerı, răspunsă Iorgovan uitându-se la el cu mirare, ce atâtea părerı, dór' nu voescı se te întorci acasă și se mă lași singur?

— Mai încetinel, dıse George zimbınd, nu te'nfoca așa iute, sci, că dacă sci tu ce-i, cum îi dobânda... apoi n'ai frică.

— Astai altă vorbă, răspunsă Iorgovan, și acum ascultă ți-o povestı tot ce sci tu:

Cred că ai audıt nu numai odată vorbindu-se, că pe ogașul acesta ar fi o ocnă de aur, și se dıce că ar fi aflat'o odată o fetiță când a dus mănecare tatălui seu, care lucra p'aci la cărbunı, dar după ce s'a dus se-i spună, a uitat pe unde a mers și fiind locul rėu și pădurea mare, înzėdar au căutat, căci n'au mai dat de ea.

Eu însă, carele vėnez tot prin acest ținut de vr'o trei ani de dile, am vedut că nădrăgoșii ăia de Pemi, au ce au. I-am urmărit de vr'o câteva orı, dar totdeuna le-am perdut urma.

Ei vin pe vremea acęsta regulat în tot anul aducend cu sine și vr'o doi cai cu desagi.

O parte din ei, cred 2 sau 3, merg cu nesce straițe mai mici spre stanga ogașului, er ceialalți remăn la cai.

După vre-o 10 minute întorc, golesc straițele în desagi și apoi eră merg se le umple. Așa fac de vr'o patru orı. Când sunt desagi plini, se înșiră doi cu doi și plécă.

După cum veđi dară, afurisiții au dat de ocnă. Că ce căștigă, cred că nu-i mai de lipsă se-ți spun, sci tu când e vorbă de aur.

Se vorbesce apoi, că e primejdios a te încăera cu nădrăgoșii, căci ca nu cumva se descopere cineva ocnă, ei sunt în stare a vėrsa și sänge, și că pe un vėnătoriu care din întemplantare a dat preste ei, l'ar fi omorit, și alte multe flėcuri.

Când eram singur mă prindeau și pe mine fiorı când mă gândiam la o așa mórte și cam tremurând mă uitam încóci și încolo ca se nu dau cumva și eu peste ei.

Acum e însă altă ce, noi suntem doi, ei sunt doi, aflând locul unde sapă și observându-ne, dacă se arată dușmănoși, atunci și puscile nóstre nimeresc ca și ale lor, dacă nu mai bine.

De vor fi pretinóși, cu atât mai bine, nu vėrsăm sänge, apoi aur pentru patru inși este, de nu l'om putea duce și îți mărturisesc că nu mă las până nu aflu locul unde e ocnă, n'o se alerg cu anii prindend la fluturı.

George asculta cu un deosebit interes și se părea forțe emoționat de cele audite; căci și după ce sfiřise Iorgovan, el tot mereu se gände la ce se gände.

Tot astfel și Iorgovan se puse pe gândurı.

— Când vom începe căutarea, întrebă într'un târđiu George cu un glas cam răgușit și tremurător.

— Indată ce esă luna, cred pe la vr'o douăspredece, fú răspunsul, vom merge în stanga, scoborim la ogaș, apucăm apoi în sus și când mai că ne-om apropia de poeniță, o sucim în *smidă*¹⁾, de unde putem vedea tot.

Acolo vedem noi apoi că unde ar fi mai bine se ne ascundem.

Ei se scobóră și sue de mai multe orı, astfel dară ne putem orienta.

Aflăm odată locul, suntem ómeni făcuți.

— Bine, răspunsă George, brucınd cu un tăciune în foc, bine, sum învoit, nu e atât lucru, nu e tocmai așa de primejdios și căștigul e aur...

1) Smidă = Tufe dese, încat abia póte omul străbate prin ele.

Dar, apoi nici noi nu suntem de fer, un pic de somn  r ne-ar prinde bine, căci te sci... când s'a ivi luna ne scul m, apoi la lucru f rtate.

Astfel se sfir si discursul între v n tori  i g tind cu cina, stinseră focul  i se culcară.

Cel mai tiner adormi îndată, căci nu se cugeta la primejdia ce-l ascepta, sau chiar g ndindu-se, o a tepta fără frică.

Iorgovan însă avea presimtirii rele  i cu t te că se astrucase cre d nd c'o se ad rm , de el nu se lipea somnul  i ved nd că de durmit nici vorbă,  ncep  a număra la stele, a tept nd cu nerăbdare ivirea lunei.

Cu ochii deschi i ca iepurele,  i i durmi el de astădată somnul. Preste vr'o 3  re, observă că ceriul se luminez  la r sarit, luna acu  o să se ivesc ,  i i g ndi, apoi se scula  i după ce se întinse  sele amor ite de a ternutul tare pe care se culcase, de tept nd  i pre George, plecă spre isvor, pentru de-a i spăla at t m nile c t  i fața cu apa cea rece  i pr sp t , ca a a, cu ochii cura i  i limpe i se p  esc  spre primejdia cel a tepta.

George scul ndu-se f c  asemena

 i i luară apoi puscile,  i straițele  i după ce- i legară praschiile turnar  din nou prav pr sp t în  avite, puseră alte capse nouă  i astfel preg ti i se sim eau destul de voinici a întimpina  i a da pept cu ori  i ce pericol.

— N'ar fi mai bine se mergem p n  mai în apropiere pre cărare, căci, dă-l amarului a merge nóptea prin smid   i prin cl nturii  i poți rupe  i capul,  ise George, abia put nd străbate prin smid .

— Tocmai de-aceea trebuie se umblăm prin smid   i pitula i, raspunde Iorgovan, p  ind de pe p tr  pe p tr , ca nu cumva se ne vadă, ori se ne pomenim fața în fața, sci eu pe unde merg, căci cărările sunt umede  i ușor ar vedea urmele, când apoi am p pat-o.

Fără a mai vorbi apoi vr'o vorbă, mergeau v n torii unul după altul;  r George ved nd că ortacul seu avea dreptate, îl urma cu plăcere  i numai c nd se  mpedec  în vr'o p tr  sau r d cin  suduia printre din i.

A a merseră vr'o jumătate de  r  când de-odată Iorgovan st t u locului;  i chem nd aprópe pe ortacul seu George,  i ar ta smida d s  din fața,  optindu-i că a au it sunet de clopot  i  i f c  semn se stee pe loc.

— Pe care parte a ogașului cre i că sunt, întrebă George, pe când Iorgovan asculta sunetele clopotelor, ca se vadă c t i cai sunt.

— Pe cea drept ,  opti Iorgovan, dar ia'n ascultă, câte clopote au i tu, căci par'că  i o ciurd   ntreg .

Cu deosebită at n iune ascultau acum am ndoi sunetele; De odată George  nterupse tăcerea, spun nd că a deosebit patru sunete; prin urmare nu pot fi mai mulți dec t patru.

—  i mie mi-se pare că-s cinc ,  ise tocmai a a de mereu Iorgovan.

— Se fie măcar  i  ece, răspunde George înfocat, suntem odată lângă ei;  r că nădrăgoșii vor fi cu vr'o păreche mai mul i ca noi, puțin îmi pasă, noi suntem Români, suntem în  ara  i hotarul nostru  i de-or începe străinii  i veniturile   tia cu trai-rai,

noi cu plumbii vom face vai-vai-vai; dar tu ce ai acolo, întrebă pe Iorgovan, ved ndu-l că se plecă  i caută ceva?

— O urmă, se fiu turc de- i mint, strigă Iorgovan, ei trebuie să se fie suit chiar pe-aici.

— Pst!  opti George, prind ndu-l de mână, aud pa i.

Acum ascultară  i cu mai mare at n iune  i în adevăr, prin vij itul frun elor cădute se au ia că umblă cineva.

V n torii se ascuseră apoi îndată între d u e cl nturii, de unde nu puteau fi z ri i  i ascultau privind în t te p r ile. Deodată  t  se ivi un om de statură înaltă, cu o mantau  lungă negr ;  r pe cap purta o p l rie mare rotundă.

Se uită în drept , st nga, sus  i jos  i apoi strigă în forma buhei, de

trei ori spre oga . Tot în forma ac sta  i răspunseră  i cei din smid , dar numai odată.

După vre-o 10 minute se au i din oga  tot acel răspuns  i straja ori paza, căci altceva nu putea fi acest bărbat, uit ndu-se  nc dat  împrejur  i nev d nd pe nimeni, apucă la vale de unde venise.

Nu peste mult, ne mai au indu-se nici v j itul frun elor, o tăcere ad nc  cuprinse  ntreg  inutul, ca  i când n'ar fi umblat p'aci nici suflet de om.

Astfel ascun i se dur  v n torii încă vr'un p trariu de  r   i George  i ridică într'un t rduiu capul  ntorc ndu-se spre ortacul seu, carele s'a fost sculat însă  i era cu pușca în m ni uit ndu-se  i vizit nd din nou  v i ele.

— Ce  ic  Iorgovane, mie nu-mi prea pl c  comedia asta,

aveam mare poftă se sar la el și se-i înfig hăngerul în grumați, cel puțin ar fi fost cu unul mai puțin.

— Vorbă se fie, făceai o prostie mare, îi răspuse Iorgovan și nu numai că ne-ar fi nimicint întreg planul, dar afurisiții ceialaltii și-ar fi răsbunat și ȕeu n'am fi scăpat nici cu pielea.

Dar' haid' că n'avem timp de perdut, că de nu-i aflăm și de nu-i vedem la săpat, ȕeu am venit de gėbă.

— Eu cred însă, ȕise George, că acum nȕoțea ei nu pot se afle metalele cele curate, trebuie se continue mai de cătră ȕiuă.

— Nu-i așa fėrtate, ce-o lucrat erı aceea încarcă acum, apoi astupă și astrucă tot unde au săpat, nu, până de cătră ȕiuă nu e de așteptat, ba mi témă că ne-or și observat, căci atătea semne dă-le naibii.

De aceea, haid' se scoborim în ogaș, ne luăm apoi în sus și aflându-i la săpat, ne însemnăm locul, apoi ne depărtăm cât se pȕte mai iute, căci presimt a fi mai mulți ca altădată. Acum pot duce cât vȕesc, dar când vor veni la alt an, ș'or șterge la buze.

Cu băgare de sėmă scoboriră vânătorii în ogaș, și trecend în smidă dėsă de alături, observară că caii sunt fără strajă.

Eșind din smidă ajunseră în pădure, ce era cam rară; őr George prindend de mână pe Iorgovan îl întrebă, că ȕre n'ar fi bine sė se ducă se vadă cât și cum e aurul ce l'au băgat în de-sagiı de pe caii ce-i vėȕusă.

— Dute naibii George, nu vorbi copilării, — răspuse mȕnios Iorgovan, — n'avem vreme de ne jucat, când e vorba de ... și ce e mai mult, îndată am fi descoperiți.

„Haid, haid, căci ușor ne putem întėlni cu ei, și mai bine ar fi sė-i auȕim noi înainte de ce ni-a fi observat ei.“

Cu aceste vorbe se smulse din mână lui George și cu pași muți plecă în sus, urmat de George.

Nici nu porniră bine, când de odată auȕiră pași și mai multe șoptituri.

Abia se putură ascunde după nesce trunchiuri trântite de copaci. când iată 5 bărbați, fiecare cu câte o sarcină în spate, se coborau tocmai în spre locul unde se ascuseră vėnătorii, apropiindu-se din ce în ce tot mai bine de Iorgovan, care încremenise.

Conducătorul se opri, ascultă puțin, apoi șopti ceva celorlalți și pe urmă își continuară cu toții calea.

— Priceput-ai ce au ȕis, întrebă George.

— Nici o vorbă, căci nu știu ce limbă sȕdă și afurisită vorbesc, dăr acum iute, pȕte aflăm ocna înainte de a se întȕrce acești afurisiți, căci dă-i potchei, sunt mulți și toți sunt înarmați și cu cuțite ascuțite.

Degrabă și cu o deosebită atențiune suiră vėnătorii poteca, când de odată Iorgovan se opri și arėtă cu mână la mai multe sape și crumpuri ce erau înprăștiate lângă o gaură mare, de curând săpată în pământ.

— Bată-l nėcazul, ȕise, punend mână pe umerul lui George, suntem baș în cuib.

— Ce o fi negreța aceea de lângă tufiș, întrebă George, plecând spre tufiș spre a se convinge.

Cu un strigăt de spaimă sări iute înapoi, căci cu vre-o doi pași înaintea sa zări nesce ochi lucind ca schinteile și o figură nėgră eși de lângă tufiș, cu un cuțit lung în mână și strigă un semn de ajutor.

— Satano, strigă Iorgovan, care deasemenea scosese hăngerul, Satano! și sări spre negreța.

Era însă s'o pățască, dēcă n'ar fi smintit plumbul contrariului semnul pe carele avea a-l nimeri, căci tocmai când infipse negreței hăngerul, nădrăgosul mai avu atăta putere de a-și scȕte pistolul din praschie și a-l descărca asupra lui Iorgovan; apoi cu un vaet după ajutor căȕu la pământ.

Iorgovan fū cu noroc, căci nu-l nimerise plumbul, dar de odată cu negreța, căȕu și George scăpându-i pușca din mână.

Adecă tocmai în momentul în care voia să vie lui Iorgovan într'ajutor, simți ferul rece al negreței cum îi străpunse brațul.

Dar nici nu căȕu bine, iar se sculă și rėcnind de mȕnie infipse și el de 3 ȕri hăngerul în peptul negreței.

— În lături, strigă atunci Iorgovan, lasă-l, are destul, haid' căci acuș vin ceialaltii și n'aș voi pentru tot aurul a face cunoșcință cu afurisitele lor cuțite.

— Sunt rėnit, șopti George, mi-a sfărmat mână.

— Mai bine mână decăt capul, răspuse Iorgovan, redicând pușca și dându-i-o, haid', în 5 minute e prea târȕiu. O luără apoi ambiı la fugă în spre cucă, ca așa eșind din pădure și ajungând în poenă, sė trecă cătră „trestie“ unde mai ușor pot sė se acundă și sė rėmână până de cătră ȕiuă.

George ținend mână greu rėnită în sın, cu pași voinicești urmă pe ortacul sėu și nu preste mult ambiı dispărură în pădure.

În acel moment alte cincı persȕne, negre ca și cea dintăiu se iviră pe locul pe carele l'au fost părăsit vėnătorii.

Un țipet de spaimă scȕsēră de odată cu toții, veȕend cadavrul ortacului lor și cu ochi de viperă se uitară împrejur a vedea pre inimici și a rėsbuna mȕrtea camaradului.

Conducătorul le făcū apoi semn sė asculte și par'că le-ai fi luat graiul cu mână, căci cu așa atențiune încordată ascultau în tȕte părțile, încăt mai că nici nu resuflau.

O minută dură acesta tăcere adencă când de odată sunetul unei crenge călcate le atrase atențiunea; sunetul se auȕi înc'odată și apoi cu un strigăt diavolesc săriră cu toții spre aceea parte de unde auȕiră șgomotul.

Vėnătorii se credeau deja scăpați, căci ajunseră deja la partea cealaltă a poenei, când de odată se auȕiră pașii unui dușman, carele îi urmărise cu o iuțală ne mai pomenită.

Iorgovan abia trase pe George lângă sine într'o grȕpă ce era încunjurată de nesce clențuri, iar în dos de un abis fȕrte adenc, când iată o figură nėgră trecū ca vėntul pe lângă ei și dispărū în smidă.

Acestuia îi urmă al doilea, al treilea și pȕte că treceau și cei din urmă doi, dēcă cel din urmă nu stătea locului, sėu din întėmplare, sėu că îi spunea consciința sė nu între în smidă, ci sė se uite la locul unde erau ascunși vėnătorii, uitându-se spre grȕpă.

Momentul fū binevenit, căci luna tocmai se ivi de după un nor și luciul țăvilor trebuie că a tradat pe sėrmanii vėnatori, căci odată se auȕi un „ha!“.

Acesta fū însă ultimul cuvėnt ce-l rosti afurisitul nădrăgos, căci Iorgovan veȕend că sunt descoperiți, redicā în tăcere pușca și la sunetul pușcătorei căȕu și binenimeritul între clențuri.

— Ia'n veȕi de celalalt, iute că ne scapă, ȕise ortacului sėu, care sta galbin ca cėra lângă marginea grȕpei.

— Ia pușca mea, căci n'o mai pot ridica, oftă sėrmanul George, întindindu-i-o; pe carea apucându-o Iorgovan, o îndreptă spre celalalt.

Acesta însă ca fulgerul se trase după un copaciu, ce-i servia acum de bun scut; őr semnul ce-l dete întȕrsă și pe ceialaltii, cari auȕind detunătura au fost stat locului, auȕind apoi și semnul dat cu o bucurie sėlbatică se întȕrseră îndărăt.

Intr'aceea voinicul Iorgovan lăsă pușca lui George, umplu pe a sa și tocmai când turnă praf în țăviță și puse capsă sė iviră și celelalte negrețe.

Cel de după copaci prin puține cuvinte le spuse unde sunt ascunși dușmanii, arătându-le înfuriat jertfa de nou căȕută.

Un rėcnit sėlbatic de disperare fū rėspunsul și ca tigri se aruncară spre locul unde erau ascunși vėnătorii.

Iorgovan sta gata.

Cel dintăiu, care se ivi după un clenț, ținend într'o mână un pistol, őr în cealaltă un cuțit, căȕu mort, lovit fiind de plumbul lui Iorgovan.

Iute-și aruncă pușca, luă pe a lui George, o puse la ochi și ținti spre al doilea.

Apăsa cu degetul, dar un tic fù rezultatul.

În acel moment se lumină după un clienț auzindu-se o detunătură, și voinicul Iorgovan, cu capul sfărâmat cădù lângă ortacul seu George.

Acum sări George cu curajul desperațiunii, trase hăngerul și se apără eroicește contra celor trei, dar o lovitură de patul pusci îl ameuți și când voi să se reculegă proptindu-se de clienț, mâna sfărâmată cu carea încercă a se ținea îi denegă ajutorul și strigând un vai alunecă în abisul dealăturii.

*

Trecură nesce zile, când un codrean trecând pe acolo observă o mulțime de corbi cari concănind sburau ocolind tot unul și acelaș loc.

Din curiositate, se vadă ce servece ciórelor de nutremânt, se apropie de locul unde se păreau a fi jertfele cădute.

Pe dëmb, lângă grópă dintre cliențuri află unul, în abisul cel

adënc vëdù pe al doilea cadavru și nu departe de cel dintăiu află un mormânt prospët săpat.

La capëtul mormântului era înfiptă în loc de cruce o pëtră mare, ér pe mormânt era o pälărie mare și négră, strëpunsă de un cuțit lung și ascuțit.

Intorcându-se în sat, spuse ce a descoperit, luă apoi cu sine pe cei mai îndresneți ficióri pentru a urmări pe vinovați.

Inzëdar fură tóte căutările, nu aflară pe nimeni.

De atunci și până astăzi, nime nu mai cutéză se caute ocna cea bogată în aur, și drept suvenire ogașul ce percurge aceea vale a primit numele »bogatul« érá valea »valea bogatului« și fiecare sătean, care trece la lucru pe lângă valea bogatului, vrënd nevrënd își aduce aminte de sermanii vënëtorii, și luându-și de pe cap pälăria dice un:

D-đeu se-i ierte!

Văliug-Recița-montană 1899.

Josif Velcean.

Iubesce, speréză și crede.

*Iubesce, căci iubirea e
Un nesăcat isvor
De fericire și plăceri
De-un traiu senin, ușor!
Căci a iubi însamă-a fi
În lume fericit,
Și nu scie vięta ce-i,
Acel ce n'a iubit!!*

*Speréză, căci speranța e
O luminósă stea,
Pentru un suflet sbuciumat,
De o durere grea!!
Vai de cel ce-a desperat,
Vai de vięta lui,
Pentru-'n mormânt póte fi bun.
Dar pentru lume nu-i!!*

*Să cređi, căci Dómne dulce e
Când traiu-i aspru greu,
Plecând genunchii se te rogi
Cu drag la Dumneđeu!!
Și cât ba'sam alinător,
Și câte mângăieri
Revarsă-o rugăciune pre
Cumplitele daveri!!*

*Iubesce dar cu foc, cu dor,
Pururea să sperezi,
Iubind cu foc, sperând mereu,
Tu tot mai mult să cređi.
Și fi-va astfel traiul teu
Senin și fericit,
Și de a lumii snferinți
Și de întrigi scutiți!!*

Emilian.

Câteva cuvinte despre scrisórea secretă.

Sunt unele ocașuni, când avem a scrie lucruri atât de ponderósë în cât numai respectivului adresat i-e permis a le șci. Cu atari ocașuni de sine se ntelege observăm tótă precauțiunea posibilă; dar totuși este posibil că din întâmplare pe o cale sau alta epistolă ajunge spre nefericirea noastră în mâni străine. Spre a evita acésta ađi ne folosim de așa numita „scrisóre secretă“. O folosesc acésta nu numai ómenii privați ci și autoritățile civile militare, ministrii ba chiar și curțile domnitóre.

La acest loc vreau să me ocup cu câteva sisteme mai des usitate la ómenii privați și dintre acelea voiú aminti numai pre cele pe deplin sigure și idescifrabile.

*

Deosebim de comun patru specii de scrisóre secretă si anume:

a) *Cu litere*, la carea folosim numai litere la scrierea precum și la descifrarea aceleia:

1. Un metod fórte ușor este următorul: După numërul literilor, cari pot încăpea în *un* șir vertical pre carta sau hârtia carea voim a scrie decidem un număr d. e. *6*, acest număr sau îl comunicăm

mai înainte cu respectivul sau îl punem în un colț al cărții. Așa de exemplu frasa: „Acest têrg îl putem face, fi cu rezervă. Aurel“ ar fi a se scrie în modul următor:

a é u c u v l.
c r t e r ä.
e g e f e a
s í m i s u
t l f i e r
t p a c r e

Cetind rîndurile *verticale* din sus în jos vom obține frasa indicată.

2. Alt metod (folosit și de imperatorele Iulius Caesar) este: Literele alfabetului se înlocuesc una fiecare cu cea următoare. Adecă: în locul lui *a* scriem *b*, în locul lui *b* scriem *c* etc. Așa d. e. cuvântul: „Ioan“ va fi după acest sistem: *Jpbo*; pentru mai mare siguranță putem întórce fiecare cuvânt, atunci cuvântul present ar fi: *obpj*.

3. Al treilea metod este următorul: Dóuë persóne își defig

un „oblong“ a cărui lungime și lățime și-o comunică împrumutat. D. e. lungime 5, lățime 4. — Scriitoriul 'și desemneză un astfel de oblong împărțit în quadrăți; apoi începe în șiruri orizontale succesive a scrie epistola sa literă de literă. D. e. fraza: „Măne te aștept negreșit“ ar fi scrisă pre cum urméză:

m	â	n	e	t
e	a	ș	t	e
p	t	n	e	g
r	e	ș	i	t

Pre cartă sau în epistola ce trimitem scriem acum literile cuprinsă în columnele *verticale*, prin urmare în cazul present:

„mepr âate nșnș etei tegt“ un metod ușor și sigur.

b) *Cu numerî*, la carea folosim pre lângă litere și *cifre* drept cheie.

1. Metodul cel mai elementar este, ca pre fie care literă din alfabet o înlocuim cu un număr d. e.:

a b c d e f g h i . . . . . s . . . . .
5 4 3 2 1 10 11 12 13 20

Frasa: „E decis“ ar fi a se scrie: „1. — 2, 1, 3, 13, 20. —“

2. Dacă alfabetul îl scriem columniativ. D. e.:

1	2	3	4	5
a	b	c	d	e
f	g	h	i	j
l	m	n	o	p
q	r	s	t	u
v	z	x	y	—

Pre acésta cale scriem orî care literă folosind numerîi acelor columne la a căror întretăiere se află respectiva și încă așa, că locul prim îl ocupă cifra din șirul orisontal, al doilea cea din cel vertical. D. e. „Tata e bolnav greu, pregătesce pre Mărióra.“: „44. 11. 44. 11. — 51. — 21. 43. 13. 33. 11. 15. — 22. 24. 51. 54. — 53. 23. 51. 22. 11. 44. 51. 34. 44. 51. — 53. 24. 51. — 23. 11. 24. 42. 43. 24. 11.“ — La întretăierea columnei verticale 4 cu cea orizontală 4 este litera *t*, la acelei prime cu cea primă este *a* și așa mai departe o putem descifra foarte ușor.

c) *Cu hieroglife*; la care ne folosim de litere semnificative satorite numai între noi. Ecă un esemплу:

| = a, — = b, L = c, J = d, □ = e, □ = f, + = g, X = h, □ = i etc. D. e.: „Ce face Badea.“:

„L □, □ | L □, — | □ □ |“

E un sistem greoiu ce e drept, dar erte sigur.

Nițiu.

Cum se fotografăm.

(Urmare și fine).

Partea a cincea.

— Aplicarea fotografărei. —

32. Fotografarea la lumină artificială.

Precum vara e pentru vênătorii de iepuri timpul cel mai puțin acomodat, chiar așa de puțin acomodată este érna pentru amatorii frumoșei arte a fotografiei. Dar iscusința ómenilor de specialitate au aflat mijlocul de a putea fotografa și la lumină artificială declarând de mai acomodată lumina Magnesiului. Ne folosim de regulă cu așa numitul *prav.fulger* (Magnesium Blitzpulver) pentru arderea căruia s'au construit lampe anume. O astfel de lampă e *Electra* (fig. 31) la carea pravul de magneziu se aprinde la moment prin o singură apăsare cu degetul. După ce am postat grupa sau persóna ce dorim a fotografa, precisăm aparatul, închidem obiectiva, punem caseta la locul seu, și deschidem păretele acesteia. Luăm apoi capacul obiectivei, dăm foc lampei, acoperim ér obiectiva, închidem caseta și fotografarea e gata.

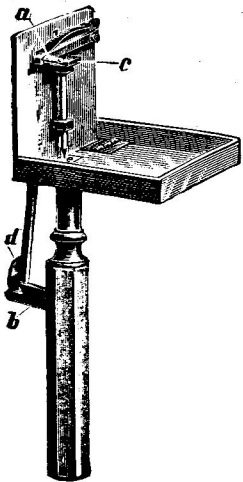

Fig. 31.

Lampa *Electra* carea funcționeză precis e a se manipula după instrucțiunea ce se dă gratuit cu fiecare esemplar: se așađă pulverea de magneziu în cantitatea prescrisă pre platoul lampei, se întinde dreava și apăsând cu degetul (la bumbul *d*) lampa se aprinde dând o lumină ca un fulger.

De însemnat e, că lampa trebuie postată de a drépta sau de-a stânga la spatele aparatului fotografic. Acésta regulă trebuie, în interesul succesului, strict observată.

33. Reproducțiuni.

Sub »reproducțiuni fotografice« înțelegem fotografarea unui tablou, desen, cartă, etc., cu un cuvânt fotografarea unui chip. Lucrul de căpetenie e că obiectiva aparatului fotografic se steie chiar vis-à-vis cu *centrul* chipului ce voim a reproduce, și sticla de vizat se fie chiar paralelă cu acela, evitându-se și aici reflexele cari ar conturba reușita fotografărei (când e sórele în fața obiectivei reflexele sunt inevitabile). După-ce am postat aparatul și cu deosebire sticla de vizat în poziție *absolut paralelă* cu chipul respectiv, purcedem la esecutarea fotografărei. Dacă chipul original e *unicolor*, atunci putem folosi place sensibile comune; dacă e *multicolor*, atunci folosim place sensibile pregătite anume pentru fotografarea de obiecte colorate (germ. *Farbenempfindliche Trockenplatten*).

Precisarea, desvoltarea, fixarea etc. se întâmplă chiar așa precum scim.

34. Inmăriri.

Voiu a face destul și dorinței acelor amatori, cari poședînd un negativ prețios ar dori a avea o copie *inmărită* descriind modul cum o pot face acésta.

Acésta este posibil numai acelor cari poșed o cameră cu corp duplu (în lungime) sau o obiectivă cu o distanță focală de tot mică. La tot cazul e mai consult a avea aparat cu corp lung, căci atunci putem folosi orî care obiectivă bună.

Procedura e următórea, interesantă și ușóră:

Luăm camera, o punem *cu sticla de vizat lipită de o feréstră*, care după posibilitate se fie în partea de cătră sóre (fără ca sórele se o ajungă direct) și astupăm restul ferestei cu hârtie neğră așa încât chilia se corespundă tuturor condițiilor unei camere obscure (§. 8). Și aici e consult a ne folosi de o chilie cu o singură feréstră. Negativul îl punem în locul sticlei de vizat, ér în fața obiectivei, pre o tablă de desen înțepenim o colă de hârtie albă, în poziție *verticală* și *paralelă* cu negativul care acum înlocuesce sticla de vizat. Descoperind obiectiva, vom observa că

pre cla de hrtie ni-se arată o imagine. Pre acsta hrtie apropiind sau depărtând tabla *precisăm* imaginea cu acurate, fără a ei din poziia *paralelă și verticală*, condiia de căpetenie pentru succesul bun. După precisare punem în locul clei albe, o fie de hrtie *cu bromură de argint* (Bromsilberpapier) acomodată și pregătită *anume* pentru înmririi. Acsta trebuie să o executăm numai după-ce capacul obiectivei l'am pus r la locul seu și numai la lumină roie. Fiind pusă hrtia acsta la locul seu; o expunem (lund capacul de pre obiectivă) 3—4 minute, apoi purcedem la desvoltarea fotografiei, căci acsta hrtie numai prin desvoltare ne dă copia dorită.

Desvoltarea imaginii pe hrtia bromat se face în modul următor:

Punem hrtia, după-ce am luat-o de pre tabla de desemn, în o cesă corespuntore mărimii sale și turnăm pre ea *apă* curată. După o *minut* golim apa din cesă și turnăm *repede* următoarea scaldă desvoltativ:

I.	Aqua destillata	1000 ccm.
	Kalium oxalicum neutr. puris (Neutrales oxales saures Kali	250 gr.
II.	Aqua destill.	250 ccm.
	Ferrum sulfuricum oxydat puris. (Eisenvitriol)	100 gr.
	Acid. citric. crist.	4 gr.
III.	Aqua destill.	100 ccm.
	Kalium bromatum	1 gr.

mestecnd *imediat înainte de desvoltare*: 180 ccm. I, 30 ccm. II și 3 ccm. III în ordinea acsta. După ce am turnat acsta scaldă vom vedea că se ivesce imaginea și încă cu mult mai repede dect la o placă sensibilă, din care causă la desvoltare trebuie se fim cu multă luare a minte. Tăria și durata desvoltărei o judecăm numai privind la copie, *fără* a o scte afară și întrerupem desvoltarea numai atunci, când tte detaliurile sau ivit. Atunci golim repede scaldă din cesă și fără a mica copia din locul seu, turnăm pre ea scaldă următoare:

Aqua destill.	500 ccm.
Acid. acetic. puris	2 gr.

care o lăsăm se lucre o *minut* apoi punem copia în scaldă fixativă:

Aqua destill.	1000 ccm.
Natrium hyposulfuris	120 gr.

unde rmne 15 minute. După acsta spălăm și uscăm după prescriptele deja cunoscute.

35. Fotografii magice (Rntgen).

Inainte de a încheia, pentru interesul general și avntul gigantic ce au luat fotografiile Rntgen, pre scurt voi aminti procedura marelui învat.

Un *tub Geislerian* îl împreunm cu o baterie de a lui Rumkorff, legnd polul pozitiv a aceleia cu A (ved fig. 32), r cel negativ cu K. Dacă lăsăm se trec o schinteie prin tubul Geislerian

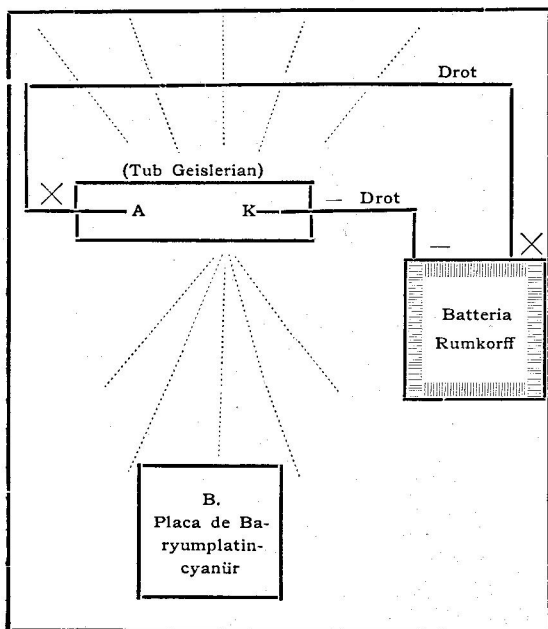

Fig. 32.

vom observa, că electrodul negativ K se va încunjura cu o lumină albăstruie, pre când cel pozitiv A cu lumină roie-glbie. Cu ct subiem aerul din tubul Geislerian, cu att mai mult scade lumina roșie și se estinde mai mult cea vnt; ba cu timpul aceste raze vinete umplu întreg tubul și produc fluorescen acolo unde vin în atingere cu sticla tubului. Rntgen a dovedit că aceste

raze se ltesc și afară de tubul Geislerian, fără a fi vdute de ochiul omenesc, avnd efecte chemice puternice. El a dec observă că o placă sensibilizată cu Baryum platin-cyanr și aezat în apropierea tubului (B), de cte ori a trecut un curent prin tub, totdeuna arată simptome de fluorescen. Acsta o arată placa și chiar în depărtare de 2 metrii. El luă acum în locul acestei place o placă sensibilă comună (cum întrebuintm la fotografie) și ajuns la interesanta descoperire, că placa reagz ca și cum a fi espus luminii solare. Ba ce e mai mult, închidnd placa în o cutie de lemn, reagarea nu f împedecat de loc. El numi razele aceste *rază cathodiane* spre a le deosebi de razele ultra violete, cari sunt supuse regulelor fizice ale refraciunii luminii, precnd aceste nu. Aceste rază (cathodiane) au însuirea de a percurge tte corpurile, cari pentru lumina comună sunt nepenitrabile (lemn, cauciuc, fer, etc.). Cu ajutorul acestor raze în modul amintit putem fotografa un orologiu închis în cutia de lemn, fără a deschide cutia, putem fotografa sele din mna unui om viu etc. etc.

Efectul acestei descoperire f enorm, rezultatele și aplicarea acestor raze numite ulterior „X“ nu-s încă exhaustate, folosul cel trage însă medicul din aplicarea acestora, uurtatea diagnosticeii în cele mai multe casuri de operaie este de nepreuit.

ADAUS.

36. Sfaturi la alegerea și cumpărarea aparatului.

Inainte de e fini aflu cu cale a mai aminti unele puncte de mnecare pentru amatorii, cari nu au încă aparat și nu sciu că re dintre aparatele multe, avisate de firme în tte formele și formatele, care e mai corespuntor?

Primo loco trebuie să se decidă ct de mari fotografii doresce a avea?

La tot cazul e consult a lua un aparat sau mai mare și bun sau mititel și ieftin. În primul cas are ce drept erogaiunii mai însemnate, dar aparatul îi rmne *pe viață* și cel mult o obiectivă nouă dacă va avea a-și procura. În cazul al doilea are spese putine, dar atunci, cnd e vărsat în tte procedurile, va începe a simti lipsa și dorul a avea un aparat mai mare și mai perfect.

Calea mijlocie e formatul 9:12, care ai e cel mai ltit pre întreg teritoriul și totodată și cel mai plăcut.

Lucru consult e a posedea att o *cameră portativă* ct și un *aparat de stativ* (cu acelas format) sau un aparat universal care face ambii serviciile. Acsta pentru aceea, căci cu camera portativă fotografăm ori unde și ori când grupe etc., fără a atrage ateniunea pasanilor, cu cel de stativ putem face fotografii de grupe, portrete familiare etc. cu esactitate artistică.

Obiectiva se fie sau un aplanat bun, sau o serie de lini, cu ajutorul căreia prea usor ne putem compune obiectivă corespuntore pentru ori care scop. A cumpăra o serie de lini este deci lucru frte practic.

Stativa se nu fie usor ci amăsurat greutateii aparatului, alegerea acesteia e prea de recomandat a o face cu mare băgare de samă cumprnd una a cărei picior sunt compuse din cte trei pri.

Din partem recomnd, ca acel amator, a cărui mijloce îi permit att cumpărarea unui aparat de stativ, ct și a unei camere portative, va fi frte mulmtit cu rezultatele ce i vor presta aparatele »Juwel« (fig. 17) și »Favorit« (fig. 4) sau dacă vrea ca preul acelora se fie ct se pte de ieftin atunci »Nero« (fig. 16) și »Furror« (fig. 1). Acel amator, care nici atta nu e în stare a jertfi, dar cu tte acestea ar dori a se ocupa cu acsta artă frums și interesantă, cumperei aparatul descris în § 7 și prezentat prin fig. 16, carele e frte ieftin și se pte întrebuintă att ca aparat de stativ ct și de mână.

37. Chemicalii.

Pentru ca cetitorii se fie orientați, că chimicalele cam ce preț au, notez aici prețul acelor chemicalii, cari le-am amintit în decursul acestui op, făcându-i atenți că cu aceste prețuri le pot căpăta *numai* dela fabrici sau magazine fotografice, droguerii etc., *er nu din apotecă*, unde aceleași chemicalii au prețuri de multe ori îndecite.

Pentru ușurătate amintesc aici și numirea germână:

Acid. citric (Citronensäure) 10 gr.	— fl. 06 cr.
Acid. gallic (Gallussäure) 100 gr.	» 45 »
Acid. muriatik crud. (Salzsäure) 1 kilo	» 20 »
Acid. oxalicum (Oxalsäure) 10 gr.	» 06 »
Acid. phosphor liquid (flüssige Phosphorsäure) 100 gr. — » 45 »	
Acid. pyrogallic subl. alba (Pyrogallussäure) 10 gr. — » 25 »	
Acid. sulfuric (Schwefelsäure) 1 kilo	» 60 »
Alumen (Alaun) 1 kilo	» 30 »
Ammon. caust. puris (Ammoniak) 100 gr.	» 13 »
Ammon. rhodanat (Rhodam ammonium) 10 gr. . . — » 10 »	
Aqua destillata ¹⁾ 1 litru	» 12 »
Argentum nitricum (Silbernitrat) 1 gr.	» 09 »
Aurum chloratum (Goldchlorid) 1 gr.	1 » 30 »
Borax ventă (Borax) 10 gr.	» 02 »
Benzin (Benzin) 10 gr.	» 02 »
Cremor tartari (Weinstein) 100 gr.	» 40 »
Eiconogen 50 gr.	1 » 10 »
Ferri ammonium citrat (viridis) 10 gr.	» 04 »
Ferridoxalat 10 gr.	» 06 »
Ferrosulfat 10 gr.	» 06 »
Ferrum cyanat rubrum (Roths Blutlaugensalz) 10 gr. — » 05 »	
Ferrum sulfuricum oxydat puris (Eisenvitriol) 100 gr. — » 04 »	
Hydrargum bichlorat (Quecksilberoxid) [e forte veninos] 10 gr.	» 10 »
Hydrochinon 10 gr.	» 30 »
Kalium bromat (Brom-Kali) 10 gr.	» 06 »
Kalium carbonic puris (Pottasche) 10 gr.	» 02 »
Kalium natrio-tartarat (Seignettesalz) 100 gr. . . . — » 24 »	
Kalium oxalat (Kalium oxalat) 100 gr.	» 02 »
Kalium (acid) oxalicum neutr. puris (neutrales oxal-saures-Kali) 100 gr.	» 06 »
Kalium platin chlorür 1 gr.	1 » — »
Natrium acetic (Essigsäures Natron) 100 gr. . . . — » 12 »	
Natrium carbonic crist. puris (Kohlensaures Natron) 1 k. — » 90 »	
Natrium sulfid (Schwefligsaures Natron) 100 gr. . — » 10 »	
Natrium hyposulf (Unterschweifligsaures Natron) 1 k. — » 40 »	
Ol. Ricini (Ricinöl) 100 gr.	» 12 »
Platin Natrium-chlorid 100 gr.	» 22 »
Plumbum acetic (Essigsäures Blei) 10 gr.	» 04 »
Plumbum nitric (Salpetersäures Blei) 10 gr. . . . — » 04 »	
Sandarac 100 gr.	» 03 »
Talcum (Federweis) 1 kilo	» 15 »
Urannitrat 10 gr.	» 15 »

Aceste prețuri sunt supuse la dese variațiuni, cu deosebire aurul, platina și argintul. Le-am amintit însă numai ca se servescă de termin mediu.

38. Utensilii.

Am vădut decursul procedurilor, cu ajutorul căror putem esecuta fotografia. Scim fotografa, cunoscem și utensiliile recerute. Spre ușurătate și comoditatea cetitorilor voiu compune un »laboratoriu« a cărui indince îl comunic la vale și anume: unul mai simplu, altul mai complet, amintind și prețul aproximativ. Cu ajutorul unui aparat fotografic și a orî cărui laboratoriu din cele ce urmază, suntem în stare a esecuta precis atât procedura negativă, cât și cea pozitivă.

¹⁾ Se pôte înlocui cu apă de plóie curată, sau apă de rîu fertă bine.

a) Laboratoriu simplu format 9:12.

1 lampă roșie	— fl. 60 cr.
1 cesă papirmaché	— » 30 »
2 cesă porcelan	— » 50 »
1 pachet place sensibile	— » 90 »
1 sticlă scaldă hydrochinon	— » 60 »
1 sticlă fixativă	— » 40 »
1 pachet hârtie sensibilă	— » 50 »
1 sticlă scaldă auro-fixativă	— » 65 »
1 sortiment cartóne	— » 66 »
1 ramă de copiat 13:18	— » 80 »

Suma . . . . . 5 fl. 91 cr.

b) Laboratoriu complet pentru formatul 9:12 este următorul, ceva mai scump dar foarte practic și de recomandat:

1 lampă roșie (fig. 20)	1 fl. 20 cr
1 »Electra« (fig. 31)	2 » — »
2 cesă de porcelan	— » 80 »
1 cesă papirmache (fig. 23)	1 » — »
1 măsură celuloid (fig. 24)	— » 96 »
1 cumpănă cu măsură	2 » 50 »
1 ridicător de place	— 15 »
1 cap pentru tuș de apă	— » 60 »
1 stativă de uscat pentru negative	— » 40 »
1 ramă de copiat (13/18)	— » 80 »
1 vigneta de Zink	— » 15 »
1 vigneta Ștefanie	1 » — »
1 sortiment de cartóne	1 » 50 »
1 sortiment masce negre	— » 60 »
1 pachet place sensibile	1 » — »
1 sticlă scaldă Hydrochinon	— » 60 »
1 sticlă scaldă fixativă	— » 40 »
1 pachet hârtie sensibilă	— » 60 »
1 pachet carte postale sensibile	— » 80 »
1 sticlă scaldă auro-fixativă	— » 65 »

Suma . . . . . 17 fl. 11 cr.

39. Prolog.

„Cum se fotografăm?“ fû întrebarea a cărei elementară resolvire a așteptat-o cetitorul dela autorul acestui opșor. M'am neșuit întru cât spațiul mi-a permis a cuprinde alinamentele principale ale acestei arte în cadrul deosebitelor părți ale acestui tractat și cred că dacă amatorul va percurge cu atențiune cele scrise „baremi în parte“ va sci da răspunsul la întrebarea pusă în capul acestui tractat.

Pentru a ușura orientarea și înțelegerea procedurilor am amintit pre cele complicate numai în trecăt, pre cele mai usitate mai cu amănuntul, estinzându-mă și asupra acelor operații, cari ađi sunt la modă.

M'am nisuit a da în mâna cetitorului o instrucțiune bună și ușor de priceput.

Pentru a ușura eventualilor critici lucru, amintesc aici și isvórele de cari m'am folosit la scrierea acestui opșor:

Arnold Hans. Die negativ-retouche nach Kunst und Naturgesetzen.

Burton, W. K., ABC der modernen Photographie, ediția a 7.

David Ludwig, Die Praxis der Moment-Photografie.

Eder Maria Josef Dr., Handbuch der Photographie, tomul

I—IV.

Engler Max, Die Photographie als Liebhaberkunst.

Grasshof Johann, Die Retouche von Photographien. Ediț. 8.

Hatschek, Anton M., Photographische Optik.

Horsley-Hinton, L'art photographique dans le paysage.

Hertzka Adolph, Die Photographie.

Mercier P., Virages et fixages tom. I, II, și

O'Madden, le Chevalier C., Le photographe en voyage.

Afară de aceste opuri am mai consultat și experiența proprie, căci sum convins că mai bună și mai practică școlă ca viața nu există.

Mă încred deci în indulgența cetitorilor, cari vor ști apretia valoarea acestui opșor; mă încred în iscusința amatorilor, cari vor putea cu siguranță a se folosi de această „instrucțiune“ scurtă cu

succesul deplin și mă încred în bunăvoința criticilor, cari își vor ști ereta erorile cari s'ar fi străcurat în acest opșor, care e primul pre acest teren în literatura română.

In această speranță doresc tuturor amatorilor: negative eseculente, pozitive brilante și succes admirabil:

Joan Nițiu Pop.

Vino inger.

*Mi-am trimis ochiul departe,
Graiu'n vânt, gândirea'n lume
„Unde ești fînță dulce
Pe ce plaiu, regiune mi spune?“*

*„Vin! că inima-mi te cere
Șarde'n dorul așteptării,
Varsă'n ea iubirea-ți totă,
Lumea totă-o da uitării.“*

*Scos'am dor cu drag în luptă,
Visului aripă i-am dat,
„Vino inger!... 'l intrupéză
Fă'l real, adevărat!“*

Sabiș.

Două cărți frumoase și folositoare.

Vedând, bunele cetitor, titlul pus în fruntea acestui tractat, nu cumva se credi că-ți voiu vorbi aci despre ceva cărți de afaceri financiale, bănesci, deși trăim în lumea banului, căruia daună, mulți se închină mai mult decât tuturor sfinților și spiritelor bune; nu!

Este în lumea acesta pentru noi un ce, mai scump decât banul, mai scump decât toate scumpiile lumii — patria. Despre patriă tracteză cărțile ce voiu a ți-le recomanda; despre această patriă, pentru care moșii și strămoșii noștri au versat șiroie de sânge, ca să ni-o lase nouă moștenire dimpreună cu *limba și legea*. Despre această patriă, care ne este légănul nostru al Românilor de pe aceste plaiuri, care este mama noastră cea bună, ce ne nutrește, și care a primit în sinul seu pe părinții și strămoșii noștri, și care nădăjduim se ne primescă și pe noi până la a doua înviare; este scumpul nostru Ardeal, cea mai frumoasă din toate țările ce a vădut cândva sorerile. Despre Ardeal tracteză aceste două cărți, despre acest Ardeal, care din vécure a fost mărul de cértă între multe némuri; despre acest Ardeal, care a inspirat pe poetul germân de a compus imnul sășesc „Siebenbürgen“, care imn ar merita să se traducă și în limba noastră, dar unde-i poetul?

Partie de pe valea Șoimului.

Despre acest Ardeal frumos și scump au scris mulți în multe limbi, numai noi adevărații lui locuitori antochtoni am rămas în urma tuturor, că noi am scris mai puțin. Și, nu numai ar fi meritat se scriem despre el, se-l descriem din toate punctele de vedere, ci eram chiar dator să facem acest lucru; dar, ca pe toate terenele, așa și pe acesta am făcut foarte puțin.

De câțiva ani încóce însé a dat D-deu bunul gând unui bărbat chemat și ales al nostru se facă singur, ce noi toți n'am făcut: acesta a descris adecă sub titlul de „*Tara noastră*“ o parte a Ardealului, (părțile Ardealului dela Murăș spre međa-đi și valea Mureșului), și sub nume de „*Zarandul și munții apusenți ai Transilvaniei*“ altă parte a țerei noastre. Aceste două cărțile sunt și tipărite și se pot căpăta cu câte 2 corone una, dela fiecare librărie din patrie ori dela autorul lor, dl *Silvestru Moldovan* în Sibiu. Și acum continuă densusul a aduna material și a descrie în limba noastră celelalte ținuturi locuite de Români, cu toate frumșele și raritățile naturei, cu datinele, obiceiul și portul Românilor,

cu legendele legate de anumite locuri, precum a făcut și în primele două cărțile mai sus amintite. Dar o astfel de lucrare trebuie apretiată, o astfel de muncă trebuie respătită, astfel de scrieri trebuiesc abonate și cetite de toți fii némului nostru, ca se nu zacă în magazine drept culcuș șorecilor. A sosit tóamna și vine érna cu serile cele lungi, ce altă cetire am putea recomanda Românilor mai potrivită, decât aceste cărți, ce ne descriu atât de amănunțit mândrul nostru Ardeal? Ce, alte cărți mai potrivite am putea recomanda bibliotecelor și reuniunelor noastre

de cetire? Ce alte cărți am putea recomanda pentru de a da premii și cadouri, decât aceste descrieri a scumpului nostru Ardeal, cari sunt scrise în o frumoasă limbă românescă, ușoră și atrăgătoare? Apoi sunt pline de ilustratiuni bine alese și bine esecutate, dovadă ceste două, ce le arătăm de probă, bunilor cetitori ai Revistei Ilustrate.

Se le abonăm decî și cetim cu diligență; se le abonăm ca astfel se punem pe dl autor Silvestru Moldovan în plăcuta poziție de a continua edarea descrierii și a celorlalte ținuturi locuite de Români; și se le cetim ca se învățăm a ne cunoște țara, patria, că ea este mama noastră cea bună, și cunoscându-o bine, cu atîta se o putem iubi, stima și adora mai mult. Că, vai de copilul care nu-și cunoște mama, dar mai vai de omul cărturar care nu-și cunoște țara cum se cuvine.

Apoi cărțile aceste nu sunt scrise din auđite, nu! Domnul Silvestru Moldovan și-a adunat materialul la fața locului, a călătorit mult și a cetit tot ce numai a putut afla din cele scrise de alții, despre aceste locuri de trei ori sfinte pentru noi.

Recomandând în aceste puține șire opurile d-lui Silvestru Moldovan, ni-am împlinit numai o datorie cătră d-sa și o datorie cătră publicul care ne întrebă: »Ce se cetim în serile cele lungi?«

R.

*) Tot spre acel scop putem recomanda scrierile lui G. Coșbuc, N. P. Petra-Petrescu, I. Pop Reteganul, Margareta Moldovan ș. a. Red.

Români din Zarand.

Pacea.

*Erin pustiul sorțit mele,
Unde-i nopțe fără stele.
Unde ziua, palid s'ore
Ia a umbrelor r'ecore,
Des, cu gândul, r'ătăcesc,
Dulcea pace s'o înt'elnesc.*

*Dulce pace, cât te chiamă
Al meu suflet! și tu'n s'émă
Nici că iai a lui strigare,
Ci alergî — fără'ncetare —
Pe ascunsele ți cărări
Și-mă fac atâtea muștrări!*

*Dulce pace, vino érá...
Locul de odinórá
Ți-l reia, rămâi la mine!
Cin' mi te-a răpít, cu tine
Nu e prietin; vino. Vii?
Binecuv'entată fii!*

G. Bodnariu.

Viața nouă.

O! a te retrage dinaintea lumii în linisce, în singurătate! Se trăiescî o vreme, apoi zimbînd se privescî cum trăiesc alții. Asta e s'orteá cea mai frumósă și Alexandru Armean dorea așa de mult s'orteá asta mai frumósă, încît nu își mai putea lua gândul dela ea.

Cerinței prime ia făcut destul: a trăit câtva. Câtva? Prea mult póte. Bani a avut, ia lăsat mamă sa destui. Tutorul, ca se nu se năcăjescă cu el prea mult, l'a declarat maioren de timpuriu. Alexandru Armean a rămas el, de el cu un cap de copil de douădecî de ani și cu o sută mii fl. O! numai acum vede că nici una n'a sciut'o prețui: nici averea, nici tinereța.

Câte prostii a mai făcut; de câte ori iau întors mintea prietinií sei, ómeni decăđu-ți. Și ce dí tristă a fost aceea, când pentru prima órá, s'a trezit, că ȃeu ar trebui se mai și cruțe. Ar trebui se cruțe atît banií cât și tinereța pentru că scad, am'ndóu'e se duc...

Când i-a venit mai dintăiu în minte acest adev'er amar în nenorocirea lui, s'a decis se le prăpădescă am'ndóu'e, căci de, și așa nu țin pentru totdeuna. S'a și descurajat puțin la ac'asta descoperire tristă, îns' vai, acum era cu mult mai amară, că cum ar fi fost mai nainte.

Voiesce se înc'epă o nouă vi'etă pe ruinele celei vechi. Cu-

noscuții l'au ris pentru acésta hotărîre nebună; o cauză mai mult ca cu o hotărîre și mai mare se se apuce de planul seu.

Spunînd adevărul la început și el considera lucrul tot de o prostie ori cât de fanatic apăra bunătatea și frumseța hotărîrii sale. In viața nouă vedea o abdicere eroică, nimic mai mult. Ceialalți o considerau de un lucru escentric, chiar și el o considera așa. Inse las se fie și pentru aceea.

Iși închipuia cât îi va fi de urît afară pe pustă între servitorii și surugii. Sara nu va merge la teatru, cel mult de va juca taroc cu notariul. Nu scie sigur ore pre domeniul ce i-a mai ramas se află notar ori ba, pentru-că de 15 ani n'a mai umblat pe acolo. Dimineta nu se va plimba pe strada Andrassy, ci pîntre sëmănături de grâu ori cucuruz; cina nu-și va lua-o între sunetele muzicii, ci pôte în societatea unei îngrijitoare bêtrâne.

Va fi un lucru deosebit, neexplicabil și pôte peste măsură de neplăcut, dar îl va face până în sfîrșit. Las se se mire aceea de voința lui tare, las' se vorbescă de sihăstria lui de bună voie.

Avea ceva loc lângă Tisa. Numai așa de mare încât doi, trei servitori îl puteau ținea tot în bună rînduială. Preotul local, care fusese bun prietin cu tatăl seu, (pentru-că bêtrânul om de lume veche, își căuta cunoscînțele nu sus în „adevărata societate“ ci între ómenii simplii dela sate) îi administra averea și îi trimitea venitul regulat în două rate cam trei mii fl. odată. Așadar pe el îl aștepta sórtea se trăiescă în sihastrie din venitul uriaș de sésă mii de fl. la an. Nu-i de ris, fiind-că au fost sihastrii, cari n'au avut nici atata. O dar nici nu va avea lipsă se mance rădăcinii; va avea pânea de tóte ȕilele și lângă ea și un pocal de vin.

I-a scris acelu preot. L'a întrebat, de se află pre domeniul seu vre-un castel ori altfel de locuință? Pe un domeniu n'a avut, despre asta își aduce aminte. Nu își aduce aminte, pe care l'a vîndut, pe primul ori pe al doilea. Și de se află vre-o locuință se o pună în stare bună, pentru că vine se trăiescă între servitorii sei până la mórte.

Respunsul i-a sosit. Ce e drept n'avea castel ci o casă simplă acoperită cu șindile. Inse cel ce s'a hotărît se trăiescă la sat pôte fórte bine locui și în asta. Dealtmintrea el îl așteptă cu multă bucurie și într'u tóte îi va sta în ajutor noului proprietar.

Ei vedii își ȕise dl Armean, deja voiu avea un prietin și acolo. De bună samă va fi puțin neplăcut, pôte imi va cere să-i ascult predicele, dar cine a abdis de lume așa vitejesce o va suferi și cea ore cum.

Nici nu și-a luat adio (plecarea îi este astfel mai interesantă) ci a plecat, numai așa se-și iee în stăpînire cea casă acoperită cu șindile, pe carea el o va numi castel. Și cugeta ce petrecere minunată va fi, se dórme în nóptea primă într'o chilie scundă, între perini cu miros de levendulă, undeva, departe într'un sat tinos și amărit. Pôte îl vor cerceta și străbunii spre aș manifesta bucuria că s'a întors în casa de demult.

La sosire l'a primit preotul. Bărbat cărunt, frumos, cu o față destul de tinerescă. L'a primit cu scire că, casa lui nu e pe deplin întocmită și astfel: Armean trebuie se fie câteva ȕile óspele seu. Noul proprietar s'a învoit îndată. Dór așa va fi mai interesant; ieri sara s'a petrecut încă la club și acum va rămânea peste nópte în casa liniscită a unui preot dela sate. Cel puțin strămoșii nu îl vor incomoda, va putea dormi liniscit.

Se bucura înainte cum îl va înspăimînta de mórte pe preot pe sară cu vorbirea sa lumescă. Cum îi va povesti avînturi așa de interesante, istorii dela club și întêmplări dela teatru, cari nici c'-ar fi iertat se le ascultă până în sfîrșit. Inse îndată ce s'au aședat la cină, a și început preotul se vorbescă, Alexandru Armean și-a perdut tonul vesel, sarcastic. L'a cuprins mirarea și n'a putut scóte nici o vorbă din gură. Unde a învățat omul acesta atata? De unde și'a câștigat judecata cea sigură și sănătósă? Cum își pôte da părerea cu atata siguranță, din acest sat retras și sêrac, despre tóte lucrurile din lume?

— Dar d-ta nu faci altceva, decât te închiđi în odaie și cetesci și înveți ȕiua întregă?

Preotul rîspunsă zimbind: De comun numai sara am ceva timp de cetit. ȕiua mă ocup cu altceva. Aici mi grădina, toți pomii eu îi sădesc, eu îi nobilitez și și acuma eu îi cultiv; apoi mica-mi avere care eu o conduc. Și lucrul cel mai de căpetenie credinciosii, cari n'au causă se se plângă că nu le port de grija.

— Apoi sunt mai lungi ȕilele d-tale ca a altora sau învingi cu ceva putere supranaturală deodată atata lucru.

— Și ȕiua mea e numai de 24 de óre, ca a altuia, și tóta puterea supranaturală imi stă în cea, că mi-ar părea rêu de ori ce minut petrecut în nelucrare.

Alexandru Armean se înroși. Cugeta că acésta e o alusiune la modul lui de vieță. Inse după ce s'a uitat în ochii curați și liniscii ai preotului s'a convins că acesta nu voiesce se-l vateme. Și totuși — nesciind — ce furtună a stîrnit în pieptul lui Armean cu acésta frasă. Il privesce pe acest bărbat simplu și serios și începe al compara cu sine. Acela e liniscit și îndestulit cu tóte că s'a petrecut vieță în muncă grea; el? el nici odată nu a folosit baremi un singur moment spre bine. Numai acum simte că e de pustiul sufletul seu față de a altora. Numai acum pricepe, că petrecerile și glumele nebune nu i-au putut umplea inima, a rămas acolo un gol înfiorător, care va tot cresce, până când nu-și va da curs nou vieții, până când nu va simți efectul bun al muncii. Cinismul acela, care de atata amar de ani i-a umplut sufletul s'a perdit ca prin minune și simțeminte până acum necunoscute i-au umplut inima. In locul disprețului de mai înainte, inima lui se umplu de admirare față de ómenii simplii, cari cu sfințenie își împlinesc datorințele lor; inima lui se umplu de grêtă cugetându-se la vieța sa de până aci, la vieța sa fără nici un scop, fără nici un folos.

Străbunii nu l'au conturbat, inse cu tóte acestea Alexandru Armean în nóptea cea n'a dormit nici un minut. El sciea numai cum s'a svêrcolit de sară până n'ar dorii; inse dimineta când s'au întalnit, l'a salutat pe preot cu mai mult respect ca în ȕiua de mai înainte.

Inainte de amedii au vizitat satul și moșia. Preotul i a arêtat grădina cu miile de semne a diliginții sale. L'a purtat pe la câmp esplicându-i pe rînd, care e a lui, ce produce și pentru-ce chiar cea și nu altceva? Cunoscînțele de agricultură alui Armean erau tare defectuóse; numai acuma a început a înțelege, că și spre a fi numai agricultor își trebuie sciință mare.

Îi vîjuia capul de atatea esplicări când a ajuns acasă. Dór acuma o dimineta întregă a tot învățat; O! de mult n'a mai făcut el așa ceva. După amedii se duse la casa sa proprie, supraveghea lucrătorii, el însu-și tocmai una alta. Cum s'a bucurat, când a bătut primul cuiu în pârte el însuși, când a ajutat se se pună prima mobilă la locul seu. O! cât e de dulce cea mai mică osteneală când e lucrul teu, osteneala ta.

Grăbi lucrările; i-ar fi plăcut se se mute cât mai degrabă în locuința sa. Preotul îl rețină cu cea mai mare dragoste, inse totuși nu se simțea bine la densusul. Ca și când cea casă întregă cu toți locuitorii ei, ar fi o imputare mută și vecinică pentru viața sa trândavă și fără scop. Nu i-a spus-o nime, nu i-a dat se înțelegă nime și totuși credea, că fiecare cugetă cea, toți îl desconsideră, toți îl desprețuesc.

Pôte mai târđiu, peste o sêptămână, când se va putea lăuda: am lucrat-o asta, am făcut-o asta, am dus-o asta în îndeplinire, pôte atunci se va putea reîntorce cu fruntea ridicată, fără rușine; acum încă nu.

Păreții erau încă uđi, padimentul necurățit, ferestrele stropite cu var, inse el deja se dusă se locuiescă în casa sa.

A două ȕi începú lucrările în grădină; el însuși se învêtea printre lucrători și plântuțele tinere, cari le căpăta din grădina de pomi a preotului, el însuși le planta.

Sudórea îi inundă fața, dar nu sudórea, care îi inundă fața în agitațiunea jocului de cărți nóptea. Sudórea asta nu o ștersă, las se se cunoscă brazdele acelea pre față.

Spre sară îl vizită preotul, îi adusă o epistolă. Lui s'au în-

datinat se-i aducă toate epistolele ce vin în sat, și apoi el le împarte. Nu e mare osteneală, pentru-că foarte rar capăta vre-un sătean vre-o epistolă; omul dela sate nu corespundeză mult.

Alexandru Armean își luă epistola și o ceti îndată. Apoi se întorsă spre preot:

— Mă chiamă la Pesta, la o petrecere, mi-am uitat se-mi iau adio dela prietini și acum reclamă ospetul de adio. Pentru-că n'am făcut eu nici un paș, îl fac ei în Luni viitoare; numai aceea o cer, ca se fiu și eu între ei. Ce diceți la asta?

— Acea că se mergi. Nu rumpe de tot legăturile cu amicii. Acasă și așa nu ai lucru. Am statorit ce e drept pe luni sërbara școlară, dar aceea se pôte amâna.

Armean Alexandru se uită un timp fix înaintea sa, apoi disă iute:

— Nu, se n'o amânăm. Mai bine se aștepte tovarășii decât copii de școlă.

Apoi întră de grabă în chilie și scrisă epistola de abdicere: „Imi pare foarte reu, dar nu pot merge. Școlă a cărei patron sunt eu, are chiar atunci sërbară; dela aceea nu mi-e iertat se lipsesc. De altmintrelea nici n'am timp pentru petreceri; trebuie se-mi sap cucuruzul și nu pot lăsa lucrătorii fără supraveghiare.“

— Te vor rîde tovarășii pentru epistola asta, disă preotul când i-o întinsă Alexandru se o cetescă. Armean se ridică superb.

— Las' se ridă! Nu-mi pasă! Apoi cu glas mai domol adausă:

— Numai D-vostră se începeți a mă stima.

Trad. de *Jon alui Nicolae*.

Gândeam.

*Așa gândeam odată
Că suferința grea
Nu este 'n lume alta
Ca suferința mea.*

*Că nîme nu iubeșce
Așa cum iubesc eu,
Că voiă cădea sdrobită
De nenorocul meu.*

*Dar ved pe di ce trece
Durerile-mi sporesc
Și eu le 'nvîng pre toate
Le birui și — trădesc.*

*Chiar eu me mir de mine
Cum, Dómne, de mai pot.
Cum pot? . Gândind la tine
Invîng, iubite, tot! . . .* *Maria Ciobaș.*

Sfinx sau din secretele unei nopți tainice.

Roman misterios în 3 capitule întunecate.

I.

Necunoscuta.

Trecuse miezul nopții.

Putea se fie o oră, pôte o oră și jumătate, mai mult însă nu, căci la două ore se închidea cafeneaua în care ședeam chiar acuma, dovada cea mai eclatantă, că încă nu era mai mult de o oră, sau cel mult o oră și jumătate, la tot cazul însă încă nu erau două ore.

Trebuie se stărui pre lângă acest punct și rog cu insistință pre toți cetitorii acestor șire interesante, se fie cu deosebită atenție la constatarea faptului, că încă nu erau două ore, ci numai o oră sau cel mult o oră și jumătate.

Și stăruința acésta, care la prima vedere s'ar părea fiecărui om preocupat, întru cât-va cam șodă, nu voiu se đic curiosă, fiind că nu-mi place acest cuvânt, deși l'am cetit des și pôte o se-l mai cetesc încă multă vreme, căci medicul meu de casă la care am fost mai alaltăieri din cauza unor ochi de găină, de cari am făcut rost în urma cumpărării unor ghete cam strimte, m'a asigurat, că plămânile de altmintrelea imi sunt pe deplin sănătoșe și o se mă țină, cât voiu trăi, ér după mörte și așa nu voi mai avea lipsă de ele, — đic dară, că stăruința acésta sunt nevoit s'o fac cu atât mai vërtos, cu cât constatarea precisă a timpului e un punct cardinal în drama ce o se vë desfășur numai decât înaintea ochilor și că fără acest moment esențial nu ați fi în stare se pricepeți nici îndreptățirea psihologică și nici desvoltarea firéscă

a acestei triste istorii, care vë va arëta în un mod pătrunđtor de duios, unde ajunge omul, care și-a perdut totă credința, și s'a abătut de pe căile recomandate lui de părinții lui binevoitori. Cred că nu-i de lipsă se vë dovedesc, că părinții voesc numai binele copiilor, căci viața de toate đilele ne ofere mi de exemple din cari o putem cunoșce.

Dar se revin la obiect, căci precum ați putut-o observa deja până acuma, și o se aveți încă ocașie de a o mai putea observa, mie de loc nu-mi plac abaterile, și dacă totuși câte odată spun pôte cu un cuvânt mai mult decât s'ar părea la o superficială ochire unui om neinițiat în labirintul literaturii române și al culturii poporului român de lipsă, o fac numai din motivul, că vreau se lămuresc pe deplin împrejurările.

Trecuse dară miezul nopții, era adecă mai mult de 12 și mai puțin de 2 ore, cum am avut onórea a v'o dovedi în mod neîndoelnic.

Fireșce ar fi fost un mijloc foarte simplu, se mă conving deslușit asupra timpului precis, și anume mijlocul de a consulta ciasornicul, dar pe vremea aceea — era pe la sfirșitul lunii — ciasornicul îl purtam în un portofoliu vechi erezit dela un unchiu al unui cumnat, care avuse gândul se emigreze în America, și-mi dăruise acest portofoliu, ca se am în ce aședa atestatele mele de școlă.

Dar nu voiú insista mai mult nici asupra acestui portofoliu, mă îndestulesc se adaug numai atăta, că deși unchiul cumnatului meu din mai multe motive n'a putut pleca, între altele fiind-că trei đile înainte de plecare a murit în urma unei ciocniri de tre-

nuri, care ciocnire pe vremea acea dasă ansă la mari contraverse în diarele noastre cu privire la modul, cum s'ar putea pe viitor încunjura astfel de ciocniri — dic, că deși unchiul meu n'a plecat, portofoliul a rămas la mine și eu îl întrebuițam între altele spre păstrarea unui document însemnat, cu care puteam ori cui dovedi, că am ciasornic și că un ciasornic plătesce mult, foarte mult.

Era așadară după miezul nopții și noi ședeam mai mulți înși în jurul unei mese, când deodată ușa cafenelei se deschise și pe prag apărî figura unei femei, care își îndreptă pașii spre mēsa noastră.

La vederea acestui óspe neașteptat am rămas cu toții încrēmniți și cu gurile căscate.

II.

Necunoscuta.

Sciu și sum convins că o se-mi dați cređēmēt, când vė asigur sus și tare, că eu sciu ce-s gurile căscate.

Da o sciu, póte mai bine decât mulți alții, cari vor zimbi cu neîncredere la cetirea acestor șire, cari le scriu numai cu scopul se dovedesc în mod lămurit, dar totodată și neîndoielnic, că nu tóte lucrurile merg așa, precum ar dori omul și că un nărod póte mai mult întreba, decât de ce înțelepți respunde.

Da, susțin fără șovăire, că am vėđut adese ori guri căscate! Am asistat la trei conferențe naționale, și am rămas surprins de gurile căscate, ce le vedeam în decursul fulminantelor vorbirii, cari au respândit numele nostru departe preste hotarele patriei noastre iubite, đic dinadins iubite, fiind-că ori ce ar đice dușmanii nostri seculari, iubirea de neam și patrie e prima virtute a poporului român, carele a trecut prin atâtea necazuri și a avut se îndure atâtea neîndreptățiri, încât drept a fi avut unchiul cumnatului, dacă ar fi părăsit țara acēsta, unde ne calcă și drepturi și limbă și nu ne lasă decât ochii, ca se putem plānge...

Da, am vėđut încă guri căscate. Am fost odată învitat la masă, unde am întâlnit un ștudent, care chiar atunci se întorcea din internatul de băieți din Blaș și am rămas uimit de gura ce o căscase, ca se póta înghiți o pancovă, ce dómna casei uitase se o facă ceva mai mică decât un mēr mare, da am rămas uimit și m'am bucurat vėđēnd ce gură póte căscă Românul când vrea, și m'am bucurat gândindu-mė la viitorul némului nostru, când avem așa tineri de mari sperante... Am asistat în sfirșit la reprezentarea unei comedii a unui vechi literat dela noi și mi-am făcut cruce, vėđēnd ce gură scie căsca publicul nostru iubitor de literatura română... Și am vėđut încă multe guri căscate, dar așa guri căscate, căscate în așa mod neobiciuit de mare, cum căscasem noi în memorabila nópte despre care mi-am propus se vė vorbesc și sper că cu ajutorul lui D-đeu o se ajung la capēt, căci fără de ajutorul lui înzădar ne-am apuca noi sermanii muritorii de lucrul cel mai mic, nu l'am putea isprăvi, đic dară și vė rog, se luați bine aminte ceea, ce am de gând se vė spun, fiindcă póte nici când n'o se mai am prilej se v'o spun așa de lămurit și așa de ușor, căci cum đice vestitul nostru cronicar Miron Costin, despre care ași fi învățat multe de tóte, dacă profesorul meu de literatură ar fi știut și el mai mult despre el, decât sentința care se potrivește atât de bine în cadrul acestei istorisirii triste și anume »Nu stau vremile sub cărma omului, ci bietul om sub vremi.«

Da, e un lucru ce nu se póte trage la îndoelă, bietul om stă sub vremi, ér vremea trece și noi îmbătrănim mereu, pe când alții rămân la tóte recei.

Dar nu vreau se mai lungesc vorba, nu-mi place s'o fac, eu spun și scriu totdeuna absolutamente numai ceea ce e neîncunjurat de lipsă și omit tot ceea, ce se póte omite fără ca prin acēsta omitere se se altereze mersul istoric al faptelor menite de a fi espuse, și repețesc încă odată, pentru ultima dată, că da am mai vėđut multe guri căscate, dar așa guri căscate ca ale noastre ncă nici odată.

Nu, iubite cetitóre și iubii cetitori, se nu presupuneți dóră că măresc, când susțin aserția de mai sus. O nu, n'am nici un interes se spun ceva, ce nu corespunde adevěrului curat, cu atât mai vėrtos nu, că acest fenomen șod a fost însoțit de așa împrejurări estraordinare încat chiar și o căscare mai mare ar fi nu numai verosimilă, mai din contră probabilă și n'ar putea decât se adaugă la caracterul misterios, misterios în sensul strict al cuvēntului, a acelei femei, carea își îndreptă în acea nópte, după miezul nopții, colo pe la o óră sau o óră și jumătate, dar negreșit înainte de două, pașii spre masa noastră, făcēndu-ne se încrēmnim la vederea ei și se rămānem cu gurile căscate.

Și cum ședeam noi așa, acēstă ființă, venită par'că din o altă lume, lāsă se rătăcēscă asupra noastră o privire jalnică, o privire gânditóre, din care se putea ceti un roman întreg de un cuprins din cale afară tragic.

III.

Necunoscuta.

Dacă n'ași fi literat conscientios, literat consciu de misia sublimă, ce ni s'a încredințat nouē ómenilor dela gazete, nouă, hărtienilor, cum ne numea mai Sămbăta trecută un avocat tiner, cu care am petrecut împreună cu câți-va alți cunoscuți lângă nișce păhare de vin, cu ocazia cărei petreceri mi s'a dat un vast prilej de a putea face unele constatări forte momentóse cu privire la influința, ce o deprinde vinul asupra crerilor omenesci, acest organism miraculos, a cărui funcționare, ori cât ne-am căzni totuși n'am fi în stare s'o înțelegem, dat fiind, că mintea noastră e mărginită, din care motiv eu nici nu fac nici când deosebiri subtile, ci mă restring totdeuna la ceea ce e chiar de lipsă, și cum am dis deja la începutul acestui capitolu, care ne va da o binevenită ocazie se aruncăm o ochire în viața sufletescă a unui spirit prigunit de ursita nemilósă, dacă đic, n'ași fi om conscientios, ași putea se croiesc din privirea femeii palide, carea își îndreptase pașii spre masa noastră, un roman sensationnal cu detaluri înfiorátóre, dar eu raportez totdeuna numai ceea ce aud, vėđ și simțesc și nu adaug nimic, ci scriu totdeuna ceea ce musa binevoitóre imi dictēză în pēnă așa încat de multe ori nici eu nu sciu cum o se se sfirșēscă multe perióde.

Ce ușor mi-ar fi anume se fac, cum fac mulți romanțieri, cari în lipsă de motive psihologice se pun de înlocuiesc acest manc prin copieri superficiale și fără interes cultural sau național.

Dacă ași voi numai, aș putea, dar vė asigur, că nu vreau și nici n'am de gând s'o vreau odată -- însă dacă ași vrea ași putea descrie și eu, o đi furtunosă când s'a întâlnit eroina acestui roman tainic cu el, se descriu cum se plimbau împreună povestind despre amor, fericire, rai, fără se observe în farmecul clipei, că pe cer se adună nori grei, se îndēsă tot mai mult până când deodată un fulger sfășie văduhul, și-i face se tresară de gróză... a-și putea se las apoi se urmeze fulgere după fulgere și ași putea sfirși cum ei se alipesc tot mai strins de-olaltă, ca se se îmbărbăteze, când de-odată se întâlnesc buzele lor — și nenorocirea ar fi gata.

Vedeți d-vóstră așa fac alții, cari nu sunt în stare se pună la cale o declarație de amor în mod logic, ci-și iau refugiul la elementele naturii.

Câte nenorociri au mai causat vremurile grele, pentru cari însă societățile de asigurare ađi încă nu vreau se plătēscă despăgubire, deși eu nu-mi pot închipui nenorocire mai mare decât chiar căsătoriile legate și puse la cale prin vremuri grele, vifore, fulgere, ploii mari și grindină.

Etă iubite cetitóre și iubii cetitori, câte de tóte ar putea face un om, care n'ar avea simțul și consciința faptului, că meseria de literat e o meserie sublimă și nobilă, care nici când nu trebuie profanată prin întreșeri de fapte nelogice, ce nu se pot basa nici pe tradiție, nici pe dreptul istoric și alte date statistice de însemnătate epocală în viața omului.

Și noi cum ȋic ședeam ȋncemeniți și cu gurile căscate, pe când fabuloșa femeie lăsa se rătăcescă asupra noastră privirea ei palidă, din care puteai ceti un roman ȋntreg de cuprins tragic, așa tragic ȋncât ai afla în tragica lui motive de ajuns, se ȋmboșătesc literatura noastră de altminteri atât de sëracă cu cinci volume de tragedii de valoare neperitoare nu numai la noi ci și în alte țeri, locuite de popore civilizate.

Și noi nici nu cutezam se respirăm, ci așteptam ca fantoma

asta a nopții se-și deschidă gura, când de-odată se ȋntorsă și părăsi sala în tăcere cum venise, ȋr noi am rësufat mai liber, ușurati ca de o povară grea.

Ȋtă dară iubită cetitoare și iubiti cetitori, în scurte cuvinte vieța unei nefericite femei, care neȋntelėsă a trăit și a murit pôte deja, fără ca din totă mândria ei se mai fi rēmas alta, decât numele ei perdut prin pravul cronicelor gălbinite de vremi ale veacurilor trecute: Sfinx.

Chloroform.

Tara norocului seu legănul basmelor și al poveștilor.

Scriere mitologico-umoristico-scientifică de *Aron Boca Velchereanu*.

De lume ce-mi pasă mie,
Fugi la dracul sërăcie
Nouă sute sunt la mine,
Trageți țigant! cât de bine
Trageți altă horă nouă
Crepe violina'n două,
Se-mi stămpăr sufletul meu
Cel sdrobot de-atâta rēu,
Lăsându-se de jucare,
Sē puseră la mănecare,
Bēnd, mănecând sē săturară
Merse apoi se culcară,
Pre pat tot din florī de mac,
Sē dōrmă tignit cu plac,
Și după ce sē sculară
Ȋr beură și mănecară,
Apoi sē porni la cale,
Vesel și cu voie mare,
Vrēnd sã ajungă de loc,
Colo'n țara lui Noroc,
După două luni de cale,
Tot cu o silință mare,
Ajunse la-un rīt frumos,
Cu pomēt mare umbros,
Și la umbră preste tot,
Eu a spune, nici nu pot,
A meselor ȋncărcare,
Cu beuturi și mănecare,
Și-acolo sute de mi,
Bētrāni, tineri și copii,
Stānd cu toți sē ospētau,
Alți cāntau și jucau,
In mijloc pre un stālp pusă,
Tablă de aur sta susă,
Și pre dēnsa era scris
Scrișore de-acest cuprins:
„Aicea e Carantină
„Pentru tot omul hodină
„Beătură și mănecare,
„Bune, ȋntru'ndestulare,
„Aici sē face cercare,
„Pentru omul fiecare,
„Pôte bea, pôte mănecă?
„Pôte dormi și fumă?

„Și decă acestea tôte,
„El a le 'mplini de pôte,
„Un an rēmane aci,
La probă-apoi va primi
„Pasaportul seu de loc,
„Pentru țara lui Noroc“
Omul ȋncă-aci a stat,
Pasaport a căpētat,
Apoi se porni la drum,
Mai tare voios acum,
Făcēnd cale 'ndelungată,
Iată cã sosesc-odată,
La-o cetate minunată,
Ce era ȋncunjurată,
Cu zid mare și ȋnalt,
Din pētră de diamant,
Cu porți de aramă,
Și ostași cari puneau samă,
Și pre tot omul cerca,
Are pașaport? ori ba,
Cătră țara lui Noroc.
Fericit și mândru loc,
Omul pasul seu arată,
Ostașii îi ȋdic ȋdată,
„Intră în acēsta casă!
„Elegantă și frumōsă,
„Capeți beuturi, mănecare,
„Bune cu ȋndestulare,
„Tutun fin pentru fumare,
„Pat de florī pentru culcare,
„O lună vei sta aci
„Nai nimica de-a plăti,
„Dar ai ceva ocupare:
„Veți magazinul cel mare,
„De săpun fin este plin,
„Și toți cari aicea vin,
„O lună sē săpunesc,
„Sē spală, sē curățesc
„Apoi capătă ȋntrare,
„In asta cetate mare,
„Aici ține locuesc,
„Fermecă și sorocesc,
„Pun dinți bunți și pun măsese,
„Vindecă ori ce durere,

„Pre bētrāni ȋntineresc,
„Și pre toți îi ȋntogmesc,
„Le dau o lungă trăire,
„Chiar mi de anii viețuire,
„Totă gândirea departă,
„Pentru lumea cea deșartă
„Ca ori cine liniscit,
„Să pōtă fi fericit,
„Și dau o frumșetă mare,
„Omului la fie-care,
„Dau apetit la mănecare
„Și sciința de jucare,
„Zor mare de desfătare,
„Ștergēnd ori ce ȋntristare,
„Așa omul pregătit,
„Plēcă spre locul dorit,
„Cătră țara lui Noroc,
„Unde-i fericitul loc,
„Pentru omul necăjit,
„Și de sōrtea grea lovit,
Acest om luna plinind,
Și celea spuse făcēnd,
In cetate a ȋntrat,
Și ținele l'au luat,
Implinind a lor lucrare,
De soroc și fermecare,
Făcându-l pre om capace,
De a viețui în pace,
Colo'n țara fericită,
Arēnd trăire tignită,
Departē de a lumēi valuri,
Fre a fericirii maluri,
I-au dat ținele mănecare,
Banți și merinde pe cale,
Pre aripi de vēt il puse,
Și sē duse omul duse,
Preste munți preste văi late,
Și preste țeri depărtate!
La trei luni după plecarea,
El zăresce 'ndepărtare,
Zare mare de lumină;
Vētul spre pământ declină,
Lângă o casă frumōsă,
Cu etajē mari, pompōsă,

Bibliografia.

Calendarul portativ de Ioan Baci, red. Rev. Ilustr. pe anu-1900, cu un cuprins de tot variat și folositoriu, — cu ilustrațiunile frumoase și interesante executate cu deplină artă a apărut tocmai acum și în câteva zile se va putea pune la dispoziția on. public.

Calendarul portativ are forma unui notes de buzunariu, legat în pânză cu legătură plastică foarte frumoasă și cu inscripție aurită cu aur curat, costă numai 70 cr. — Legat cu carton modern elegant și provădit cu inscripție imitație de aur frumos executată pe legătură plastică costă numai 50 cr. — Broșurat cu imitațiune de pele și inscripție modernă numai 40 cr. plus 5 cr. porto postal la fiecare exemplar. Librarilor și colectanților, cari vor procura mai multe exemplare de-odată se va da rabat de 20°/_o.

Din acest calendar care în anul trecut a costat 1 fl. 50 cr. un exemplar, nici unul nu a rămas nevândut. Incurajarea din partea on. public a îndemnat pe autor a-l tipări în anul acesta în număr dublu și a scădea prețul la jumătate, cu sperarea că nici din acesta nu va rămânea nici unul nevândut.

Almanachul învățătorului român redactat de dl. Iosif Velcean, învățătoriu în Recița montană intrând în anul al doilea al existenței sale a eșit de sub tipari și se vinde cu 1 fl (plus 10 cr. porto), cr celor ce vor trimite de-odată prețul de 3 esemplare li-se va espeda franco. La comande de 5 ori mai multe esemplare se va da rabat 10°/_o.

CRONICA LUNARĂ.

Agata Bârsescu, celebra noastră tragediană, în ciclul de 7 reprezentațiunile date cu succes strălucit în sala dela Gewerbeverein din Bistrița au fost întimpinate din partea publicului cu însuflețite ovațiuni. Foile locale germâne scriu, că nici când nu a mai pășit pe scena teatrului din Bistrița o artistă atât de celebră ca D-șora Agata Bârsescu.

Sânțire de biserică. Duminică la 8 August s'a sănțit biserică cea nouă din Friș prin delegatul episcopesc Ales. Silași protopopul Bistriței însoțit de mai mulți preoți tractuali. Cântările dela missă a fost executate de corul plugarilor din Șoimuș, sub conducerea magistrului coral Traian Brătescu.

După actul sănțirii publicul s'a întrunit la banchetul dat din partea credincioșilor gr. cat. de acolo și a preotului local Nicifor Buta, carele și'a dat totă ostenela, ca să eșă acesta serbare cât se pôte mai bine; după banchet a urmat petrecere cu joc, carea a durat până sara târziu.

Publicul s'a depărtat mulțamit dela acesta sănțire de biserică. Poftind poporului din Friș curaj și energie pe calea apucată spre cultură, ca așa cât mai curund să pôtă anunța și sănțirea unui edificiu școlar gr. cat. de care încă se simte mare lipsă în acesta comună.

Cambii nouă. Scim că dela 1 Octombrie st. n. au eșit din folosință cambiile vechi, introducându-se în locul lor cambii nouă, ale căror timbre sunt socotite în corone și nu în floreni. Cei ce au avut și mai au încă cambii vechi, provădute cu timbre socotite în floreni le pot schimba până în 31 Decembre st. n. 1899 la traficile reg. ung. de tutun.

Corsetul eschis din școla. Ministrul de instrucțiune al României a interdis printr'o circulară adresată conducătorilor școlilor private de fete odată pentru totdeuna purtarea corsetului în decursul órelor de studiu.

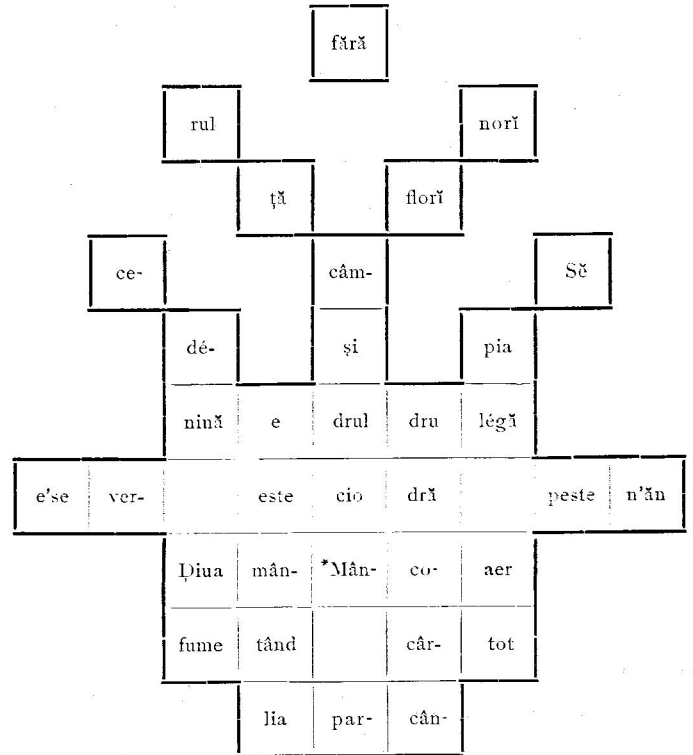
Hymen. Dl. Ioan Iavorca s'a logodit cu d-sóra Ioana Romonșan în Orăștie. Dl Octavian Manu s'a cununat în bis. gr. cat. din Milășel cu Dșóra Sofia Covaciu. Dl Vasile Pop și Dșóra Mariuța Bota din Ragla s'au cununat în bis. gr. cat. de acolo.

Curier postal între Șieu-mare și Șoimuș. La rugarea redactorului Revistei Ilustrate, Exelenția Sa Dl Ministru de comerț cu ordinul său din 16 Septembrie a. c. Nr. 60733 a dispus, ca dela 1 Oct. a. c. un curier postal plătit dela stat în fiecare zi odată se ducă și aducă cărțile și pachetele ce sosesc și se trimt dela Șoimuș prin posta din Șieu. În urma acestei dispusețiuni și corespondința redacțiunei nóstre cu publicul de acuma înainte va putea fi cu mult mai regulată.

Găcitură.

Găcitură de șach

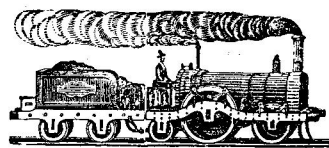
după săritura calului de *Otilia Caba.*

Deslegarea găciturei de șach din broșura IX.

Când speranța ne propune dîcând rabdă în tăcere
Că în urma ăstor chinuri vine timpul de plăcere
E datore omenimea suferind a aștepta
Ah speranța ea-i deprinsă prea ades a înșela
Fericirea cea deplină nu-i aici de așteptat.
Căci când omul bietul crede, că în brațe o va stringe
Ori că sôrte-a i-o răpescce
Ori că viéta i-se stinge.

Deslegare bună am primit dela d-nele și d-șorele: Elena Morariu din Juriul de câmpie; Victoria E. Roșca din Alba-Iulia; și dela d-nii: Nicolau Coroiu Ponorean, preot gr.-cat. în Ponorel; Ioan Bogdan, învățătoriu în Oravița rom.; Costică Ionescu din Bucuresci; Niță Petrescu din Iași.

POȘTA
REDACTIUNEI.

D-lui Prof. Dr. Elefterescu în Bucuresci. Am primit cu mulțamită manuscrisul D-vóstre de mare valóre și îl vom publica într'unul din numerii venitorii.

D-lui P. P. în Szt.-András. La articolul ce ni l'ai trimis lipsesce titula și afară de aceea e de tot prea lung, articlii scurți scriși bine și la înțeleș sunt mai bine primiți de publicul cetitoriu al Rev. Il. Acesta nu-l aillam potrivit pentru noi, de aceea puteți dispune de el.

La mai mulți. Cererei D-vóstre ca se scótem Revista săptămânală, deocam-; dată nu putem satisfacce, va apărea însă pe anul venitoriu de două ori în lună ș vom scóte din când în când și câte o planșă colorată, drept recunoștință cătră onor. public cetitor ce ne pãrtinesce cu atâta căldură.

Abonentului nostru Nr. 520. La întrebarea pusă și-am scris epistolă.

La mai mulți. La etablarea fabricei se lucră cu mare sporiu, acuși va fi ri dicată, o parte din mașinele de lipsă sunt deja aduse și în scurt timp se vor pune în comerț șindiiile patentate și inventate de redactorul Revistei nóstre.

Abonentului Nr. 2166. Am primit prețul abonamentului și-ți mulțamim.